

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DO PROJEKTU STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGROSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY PRZASNYSZ

Nazwa opracowania:

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przasnysz

Wykonawca:

BUDPLAN Sp. z o.o.
04-327 Warszawa
ul. Ludwika Kordeckiego 20
tel. 22 870 42 62, fax: 22 870 42 62
www.budplan.net

Kierujący zespołem autorskim:

inż. Zuzanna Górecka-Gąbka

Zespół autorski:

mgr Iwona Szatkowska
mgr inż. arch. Anna Olbromska-Matusiak
mgr inż. Anna Bereś
mgr Anna Suchodolska
mgr Ilona Izdebska-Jóźwik
inż. Monika Nasiłowska
mgr inż. Izabela Szymańska
mgr Ewelina Skirzyńska
inż. Adam Potapowicz
inż. Agnieszka Szaniawska
mgr inż. Małgorzata Kopka
mgr inż. Tomasz Jedynek
inż. Anna Wojtczuk

Spis treści

1	Wprowadzenie	7
1.1	Podstawa formalno-prawna	7
1.2	Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie	7
2	Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami	9
3	Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy	11
4	Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania.....	11
5	Transgraniczne oddziaływanie na środowisko	11
6	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	11
7	Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.....	12
7.1	Geomorfologia.....	12
7.2	Geologia.....	12
7.3	Surowce mineralne.....	14
7.4	Gleby.....	15
7.5	Wody powierzchniowe	16
7.6	Wody podziemne	17
7.7	Warunki klimatyczne	18
7.8	Szata roślinna i fauna.....	18
7.9	Formy ochrony przyrody	19
7.9.1	Istniejące formy ochrony przyrody.....	19
7.9.2	Proponowane formy ochrony przyrody	21
7.10	Korytarze ekologiczne	21
8	Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektowanego dokumentu	21
9	Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu	21
9.1	Problemy ochrony środowiska dotyczące obszarów podlegających ochronie na mocy ustawy o ochronie przyrody	22
10	Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu	23
11	Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko	24
11.1	Oddziaływanie na ludzi.....	25

11.2	Oddziaływanie na różnorodność biologiczną	27
11.3	Wpływ na zwierzęta	28
11.4	Wpływ na rośliny	29
11.5	Oddziaływanie na wodę	30
11.6	Oddziaływanie na powietrze	30
11.7	Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	32
11.8	Oddziaływanie na krajobraz	33
11.9	Oddziaływanie na klimat	34
11.10	Oddziaływanie na zasoby naturalne	35
11.11	Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	35
11.12	Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody	36
11.13	Ryzyko wystąpienia poważnych awarii	36
12	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	37
12.1	Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	38
13	Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru	38
13.1	Metody dokonania oceny prowadzącej do wyboru albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych	39
14	Akty prawne uwzględnione w opracowaniu	39
15	Materiały źródłowe	40

1 Wprowadzenie

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przasnysz, sporządzonego zgodnie z uchwałą Rady Gminy Przasnysz nr XV/103/2012 z dnia 21 marca 2012 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przasnysz.

Zgodnie z powyższą uchwałą studium obejmuje teren zawarty w granicach administracyjnych gminy Przasnysz i zastąpi dotychczas obowiązujące studium z 4 grudnia 2002 r. przyjęte uchwałą nr XXXVII/211/01, a następnie zmienione 29 grudnia 2006 r. uchwałą nr IV/18/2006.

1.1 Podstawa formalno-prawna

Obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko wynika z art. 46 oraz art. 51 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Niniejsza prognoza w myśl wyżej przywołanego art. 46 stanowi element strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko organ opracowujący projekt dokumentu:

1. Uzgadnia z właściwymi organami zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko;
2. Poddaje projekt wraz z prognozą opiniowaniu przez właściwe organy;
3. Zapewnia możliwość udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.
4. Bierze pod uwagę ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko, opinie organów oraz rozpatruje uwagi i wnioski zgłoszone w związku z udziałem społeczeństwa.

Projekt dokumentu, nie może zostać przyjęty (o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody), jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.

1.2 Cel, zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań na środowisko ustaleń projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, określenie rozwiązań eliminujących, ograniczających lub kompensujących negatywne oddziaływania na środowisko oraz w miarę potrzeb przedstawienie rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko jest zgodny ze stanowiskiem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, w piśmie z dnia 2 kwietnia 2013 r., znak pisma: WOOŚ-I.411.82.2013.DC. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Przasnyszu nie przedstawił natomiast swojego stanowiska w tym zakresie.

Prognoza przedstawia wyniki analiz i ocen w formie opisowej.

W prognozie ocenia się stan i funkcjonowanie środowiska, odporność na degradację i zdolność do regeneracji wynikające z uwarunkowań określonych w projekcie opracowania ekofizjograficznego oraz tendencje do zmian przy braku realizacji ustaleń projektu studium. Rozpatrywane są także skutki realizacji ustaleń projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Projektowane użytkowanie i zagospodarowanie terenów jest rozpatrywane pod kątem zgodności z uwarunkowaniami określonymi w opracowaniu ekofizjograficznym, z przepisami prawa dotyczącymi ochrony środowiska, skuteczności ochrony bioróżnorodności i właściwych proporcji pomiędzy terenami o różnych formach użytkowania. Ocenia się również określone w projekcie studium warunki zagospodarowania przestrzennego, wynikające z potrzeb ochrony środowiska, prawidłowości gospodarowania zasobami przyrody oraz ochrony gruntów rolnych i leśnych. Uwzględniane są ponadto zagrożenia dla środowiska i wpływ na zdrowie ludzi, skutki dla istniejących form ochrony przyrody i innych obszarów chronionych i zakres zmian w krajobrazie, oraz możliwość rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływanie na środowisko. W prognozie zawarte są, jeżeli zachodzi taka potrzeba, również propozycje innych rozwiązań w projekcie studium, sprzyjających ochronie środowiska.

Prognoza wykonana jest zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 1, 2 i 3 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko:

- zawiera informacje o zawartościach, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami;
- zawiera informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy;
- zawiera propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania;
- zawiera informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko oraz streszczenie w języku niespecjalistycznym;
- określa, analizuje i ocenia istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu;
- określa, analizuje, ocenia stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem na środowisko;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych;
- określa, analizuje i ocenia istniejące problemy ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele ochrony środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu;
- określa, analizuje i ocenia przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne na środowisko;
- przedstawia rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu;
- przedstawia rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru.

2 Zawartość, główne cele projektowanego dokumentu oraz jego powiązania z innymi dokumentami

Przedmiotem opracowania jest studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przasnysz, obejmująca teren zawarty w granicach administracyjnych gminy.

Gmina Przasnysz znajduje się w północnej części województwa mazowieckiego, w powiecie przasnyskim. Jest to rejon silnie wykorzystywany rolniczo ze względu na znaczny udział gleb chronionych (II, III klasy) w zachodniej i południowej części gminy. Powierzchnia gminy wynosi 18 413 ha. Sieć osadniczą stanowi 50 miejscowości, zaliczonych do 34 sołectw: Bartniki, Bogate, Cierpigórz, Dębiny, Dobrzankowo, Emowo, Fijałkowo, Golany, Gostkowo, Góry Karwackie, Grabowo, Karwacz, Kijewice, Klewki, Leszno, Lisiogóra, Mchowo, Mchówko, Mirów, Helenowo Nowe, Obrąb, Oględa, Osówiec Kmiecy, Osówiec Szlachecki, Sątżaska, Sierakowo, Stara Krępa, Helenowo Stare, Szła, Trzcianka, Wielodróż, Wyrąb Karwacki, Zakocie, Zawadki.

Zasadność zaktualizowania studium wynika z:

- ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 2003 r. określającej szczegółowe wymagania dotyczące zarówno zapisu problematyki studium jak i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
- potrzeby posiadania przez Radę Gminy aktualnej wersji studium, służącej jako podstawa do opracowywania zmian miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy lub jego fragmentów, nie naruszając aktualnej wersji studium, o czym mówi cytowana ustawa w art. 20.

Przyjęte w studium rozwiązania związane z gospodarowaniem przestrzenią posiadają przede wszystkim zadania wiążące się z:

- podporządkowaniem działalności w sferze aktywizacji i przekształceń społeczno-gospodarczych na terenie gminy, zachowaniu, wzmocnieniu wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego;
- harmonizowaniem celów ochronnych, ekologicznych, społecznych i gospodarczych na zasadzie ekorozwoju, poprzez:
 - poprawę stanu i odporności środowiska przyrodniczego,
 - poprawę ładu przestrzennego na terenie gminy,
 - ochronę obiektów i zespołów zabytkowych,
- kompleksowym kształtowaniem prawnych i programowych podstaw rozwoju w zakresie:
 - gospodarki przestrzennej,
 - zadań długookresowych, dotyczących szczególnie infrastruktury technicznej i układu komunikacyjnego,
- lokalizacją potencjalnych inwestycji gospodarczych w terenach produkcyjnych i terenach usług,
- budownictwem mieszkaniowym a szczególnie terenami dla jego realizacji.

Przedstawione w treści studium uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego odnoszą się do wyżej wymienionych zadań między innymi poprzez:

- określenie miejsca gminy w systemie osadniczym kraju oraz jego związków z otoczeniem (poprzez układy przyrodnicze i kulturowe),
- systemu środowiska przyrodniczego i zasad jego ochrony oraz wykorzystania go jako waloru rozwojowego gminy,
- dziedzictwa kulturowego, zasad jego ochrony i wykorzystania go jako waloru rozwojowego gminy,
- kierunków zagospodarowania gminy, uwzględniających potrzeby lokalizacji zespołów działalności gospodarczej, zespołów mieszkaniowych, usługowych,
- zasad rozwiązywania problemów związanych z układem komunikacyjnym i infrastrukturą techniczną poprzez planowanie przestrzenne i zagospodarowanie przestrzeni.

Studium nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji administracyjnych, jednak w/w ustawa z 2003 roku jednoznacznie stwierdza w art. 9 ust. 4 „ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych”, a w art. 20 ust. 1 „plan miejscowy uchwała rada gminy, po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń studium...”

Cytowana ustawa podnosi, więc znacznie rangę Studium, jako aktu kierownictwa wewnętrznego w stosunku do zapisu ustawy z 1994 roku, według której wymagano jedynie spójności pomiędzy Studium, a planem miejscowym.

Studium jest zgodne z dokumentami nadrzędnymi, tj.:

- Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, przyjętą w grudniu 2011 r.;
- Planem zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego, przyjętego uchwałą nr 65/2004 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z 7 czerwca 2004 r.

Wśród celów szczegółowych koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju znalazły się też te dotyczące obszarów wiejskich, tj.:

- wspomaganie restrukturyzacji obszarów wiejskich,
- integracja przestrzenna i funkcjonalna obszarów wiejskich.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego określa główne cele zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie:

- podstawowych elementów sieci osadniczej;
- rozmieszczenia infrastruktury technicznej i społecznej;
- wymagań dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Wśród kierunków zagospodarowania przestrzennego wyznaczonych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego wymienia się kierunki rozwoju w zakresie środowiska przyrodniczego:

- zachowanie korzystnych warunków aerosanitarnych,
- racjonalizacja gospodarki wodnej,
- ochrona gleb,
- porządkowanie gospodarki odpadami.

3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Prognozę sporządzono na podstawie rozpoznania terenowego uwarunkowań ekofizjograficznych i walorów krajobrazowych, identyfikacji potencjalnych zagrożeń i uciążliwości. Przy sporządzaniu prognozy uwzględniono ustalenia programu ochrony środowiska, planu gospodarki odpadami.

Analizowano dostępne opracowania planistyczne i dokumentacyjne na poziomie gminy, powiatu, województwa i kraju oraz oceny realizacji obowiązków prawnych i skuteczności rozwiązań chroniących środowisko przed nadmierną eksploatacją zasobów oraz wprowadzaniem zanieczyszczeń antropogenicznych do środowiska.

4 Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwość jej przeprowadzania

Monitoring skutków wdrażania i funkcjonowania ustaleń studium będzie prowadzony przez Radę Gminy Przasnysz. Wskazane jest dokonywanie oceny stanu realizacji ustaleń i wpływu na środowisko w cyklach corocznych. Proponuje się objąć analizą skutków realizacji ustaleń planu następujące elementy:

- ilość ścieków odprowadzanych do sieci kanalizacji sanitarnej, w oparciu o umowy zawarte z odbiorcą;
- ilość odpadów, w oparciu o umowy zawarte z odbiorcą;
- klimat akustyczny w miejscach narażonych na szczególny hałas (np. centrum miasta, drogi wojewódzkie, zakłady produkcyjne), a także miejsca szczególnie wrażliwe (np. rezerваты, zabudowa lotniskowa zlokalizowana przy jeziorach), w oparciu o pomiary terenowe przy współpracy PPIŚ w Przasnyszu oraz WIOŚ w Warszawie.

Urząd powinien również zapoznawać się z raportami o stanie i jakości poszczególnych elementów środowiska i monitorowanych parametrów, przygotowywanymi przez jednostki i instytucje związane z gospodarką wodną, zarządy dróg, starostwa powiatowe, urzędy wojewódzkie, a w zakresie ochrony przyrody Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz jednostki wspomagające, zatrudniające ekspertów w dziedzinie ochrony środowiska, np. IMGW, RZGW i inne. Ponadto należy realizować monitoring zgodnie z wydanymi decyzjami o środowiskowych uwarunkowaniach.

5 Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Realizacja ustaleń studium nie będzie skutkowała powstawaniem transgranicznych oddziaływań na środowisko w rozumieniu art. 104 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Gmina Przasnysz nie jest zlokalizowana na terenach przygranicznym, nie przewiduje się także realizacji na jej obszarze dużych inwestycji o znaczeniu transgranicznym.

6 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem oceny zawartej prognozie są ustalenia projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przasnysz. Projekt studium określa podstawowe warunki zagospodarowania terenu, wynikające z potrzeb ochrony środowiska i gospodarowania zasobami przyrody. Uwzględnia obowiązek ochrony powierzchni ziemi, gleb, powietrza, wód podziemnych i powierzchniowych oraz potrzeby ochrony środowiska wynikające z polityki ekologicznej kraju,

obowiązków określonych w ustawach szczegółowych regulujących problematykę ekologiczną oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa i programów ochrony środowiska na poziomie wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z projektowanego przeznaczenia terenu pod funkcje określone w projekcie studium, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii. Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu studium na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

W Studium przeznaczono tereny pod zabudowę mieszkaniowo-usługową, zagrodową, usługową, turystyczną, produkcję, składy i magazyny, tereny i obszary górnicze i inne, uwzględniając wnioski osób fizycznych i instytucji. Wskazano także strefy lokalizacji ogniw fotowoltaicznych a także zbiornika retencyjnego, realizowanego w większości na terenie miasta Przasnysz. Zachowano najcenniejsze w skali gminy elementy środowiska przyrodniczego oraz ustalono zasady ochrony elementów dziedzictwa kulturowego. Obszary zabudowy skoncentrowane są przede wszystkim wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych oraz w centrach miejscowości. Utrzymuje się istniejącą zabudowę zagrodową w obszarach rolnych wprowadzając częściowe ograniczenia co do lokalizowania nowych zabudowań.

Studium wprowadza szereg regulacji sprzyjających właściwemu wykorzystaniu potencjału gminy Przasnysz z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska, m.in.: w zakresie gospodarki wodno-ściekowej a także ochrony przyrody i zapewnienia łączności powiązań ekologicznych.

Ustalenia projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie będą w istotny, negatywny sposób oddziaływały na środowisko przyrodnicze i zdrowie ludzi. Dostosowanie się do zakazów oraz nakazów zamieszczonych w projekcie studium zapewni prawidłową ochronę środowiska oraz zachowanie walorów krajobrazowych.

7 Charakterystyka środowiska przyrodniczego obszaru objętego sporządzeniem studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

7.1 Geomorfologia

Zgodnie z podziałem Kondrackiego gmina Przasnysz położona jest w prowincji Niż Środkowoeuropejski (31), podprowincji Niziny Środkowopolskie (318), makroregion Niziny Północnomazowieckiej (318.6), mezoregion Wysoczyzna Ciechanowska (318.64) i Wzniesienia Maławskie (318.63).

Wysoczyzna Ciechanowska obejmuje obszar około 2570 km². Jest to obszar płaskorówninny gdzie wysokość bezwzględna waha się od 110 do 120 m n.p.t. Wysoczyzna otoczona jest od północy Wzniesieniami Mławskimi, od wschodu Równiną Kurpiowską oraz Doliną Dolnej Narwi, od południa Kotliną Warszawską, zaś od zachodu Równiną Raciąską i doliną Wkry. W pobliżu Nasielska i Serocka na przedłużeniu moren płońskich, pochodzących z recesji stadiału Wkry zlodowacenia warciańskiego, występują ostańce wzgórz morenowych i kemowych. Z Wysoczyzny wszystkie rzeki spływają w kierunku południowym: Łydynia z Sonią do Wkry, zaś Pelta i Orzyc do Narwi. Rzeka Orzyc spływa z Równiny Kurpiowskiej, przecinając Wysoczyznę Ciechanowską w kierunku południowym i dociera do Narwi. Rzeka Węgiełka przecinająca wysoczyznę ze wschodu na zachód, płynie doliną o łagodnych zboczach ze słabo zaznaczonym tarasem zalewowym.

Północno-zachodnia część gminy znajduje się na terenie Wzniesień Mławskich w obszarze występowania moreny czołowej. Występują tu dwa wały morenowe, z których jeden ciągnie się

z rejonu Mchowa w kierunku północno-zachodnim do granic gminy i dalej w kierunku wsi Krzynowłoga Mała, drugi zaś z rejonu miejscowości Osowiec Szlachecki równolegle do pierwszego wału. Ponieważ drugi wał charakteryzuje się znacznymi wysokościami jest nazywany Górami Osowieckimi.

7.2 Geologia

Utwory powierzchniowe pochodzenia czwartorzędowego tworzą głównie utwory akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej. Są to głównie osady glin zwałowych, ilów zastoiskowych, a także piasków i żwirów wodnolodowcowych. Na obszarze gminy po przeprowadzeniu odwiertów stwierdzono występowanie osadów rzecznych o miąższości 30–40 m w okolicach miejscowości: Przasnysz, Seborów Mirów, Kijewice i Kusków.

W południowo-wschodniej części gminy znajduje się wysoczyzna morenowa, którą tworzą głównie piaszczyste gliny zwałowe. W obrębie Przasnysza oraz Kijewic znajdują się gliny bardzo ilaste o miąższości od 8 do 13 m. W rejonie miejscowości Borkowo, Kijewie i Mchów, pod warstwą glin zwałowych odkryto występowanie mułkowatych osadów zastoiskowych, zaś koło Mirowa, ilów i mułków warwowych.

W północnej części terenu równoleżnikowo rozciąga się pasmo wzgórz – moren przasnyskich. Moreny czołowe składają się głównie z różnoziarnistych piasków z domieszką żwirów, a ich zwieńczeniem są gładzowiska ze żwirami. Powyższe osady mają miąższość dochodzącą prawdopodobnie do kilkudziesięciu metrów. U podstaw moren występują zespoły moren martwego lodu oraz plateau kemowego, które związane są z rozpadem pokrywy lodowej. Utwory te są zbudowane głównie z piasków i mułków. Wzdłuż moren przasnyskich występuje piaszczysty obszar sandru, który ma miąższość od kilku do ok. 15 m. Ich maksymalna miąższość może sięgać nawet do 25 m w okolicy Kuskowa. Na północ od moren czołowych znajdują się wklęsłe formy rzeźby wypełnione osadami piaszczysto-mułkowatymi utworów zastoiskowych. Ich miąższość osiąga 2,0 m. W obniżeniach tych występują okresowe bądź stałe podmokłości.

Na omawianym terenie w obrębie występowania dolin rzecznych są zgromadzone piaski, tworzące tarasy nadzalewowe w dolinie Węgierki o miąższości 12 m oraz piaski i mułki jeziorne zlokalizowane na północ od jeziora Rudno. Najmłodsze utwory, które zlokalizowane są w obrębie opracowania to utwory holocenu: torfy, piaski humusowe i namuły w bezodpływowych zagłębieniach oraz piaski i mułki na obszarze dolin rzecznych. W części północnej gminy oraz w nieckach wytopiskowych obejmujących sandry i doliny większych cieków znajdują się największe torfowiska niskie. Są to torfy o miąższości dochodzącej do 2,0 m utworzone z torfów drzewnych i turzycowych.

Zagrożenie osuwiskowe

Zgodnie z polskim prawodawstwem istnieje obowiązek rozpoznania i wskazania obszarów zagrożonych osuwiskami – ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych, zgodnie z którą ochrona gruntów rolnych polega m.in. na zapobieganiu procesom degradacji i dewastacji gruntów rolnych i leśnej oraz szkodom w produkcji rolniczej/leśnej, powstającej w skutek działalności nierolniczej/nieleśnej i ruchów masowych ziem (art. 3 ust.1 pkt. 2 oraz art. 3 ust.2 pkt. 2).

Obowiązek prowadzenia obserwacji i rejestru terenów zagrożonych masowymi ruchami ziemi zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (art. 110 a ust.1) posiada starosta.

Na obszarze gminy Przasnysz nie występują obszary osuwania się mas ziemnych. Na przeglądowej mapie osuwisk i obszarów predysponowanych do wystąpienia ruchów masowych w województwie mazowieckim, opracowywanej przez Państwowy Instytut Geologiczny, na terenie gminy Przasnysz nie wyróżniono obszarów zagrożonych niniejszym zjawiskiem.

Warunki podłoża budowlanego

Na terenie gminy występuje wiele obszarów, które nie zostały objęte oceną warunków podłoża budowlanego na mapie geologiczno-gospodarczej Polski. Zalicza się do nich obszary występowania: złóż kopalin, gleb chronionych należących do klas I–IVa, łąk na glebach pochodzenia organicznego, kompleksów leśnych oraz obszaru zajętego już przez zwartą zabudowę miasta Przasnysz.

Grunty występujące na terenie gminy to grunty niespoiste pozostające w stanie od półzwartego do miękkoplastycznego oraz grunty niespoiste w stanie od luźnego do zagęszczonego.

Obszary o warunkach korzystnych dla budownictwa charakteryzują się występowaniem gruntów spoistych w stanie półzwartym i twaroplastycznym oraz gruntów niespoistych średnio zagęszczonych i zagęszczonych, gdzie nie występują zjawiska geodynamiczne i zwierciadło wód gruntowych znajduje się na głębokości poniżej 2 m p.p.t.

Obszary występowania warunków utrudniających budownictwo charakteryzują się obecnością gruntów słabonośnych, gruntów niespoistych luźnych i pochodzenia antropogenicznego (w obrębie występowania wyrobisk poeksploatacyjnych) oraz obszarów w obrębie, których poziom zwierciadła wód gruntowych znajduje się na głębokości powyżej 2 m p.p.t. oraz tereny podmokłe i zabagnione.

W obrębie gminy warunki korzystne do posadowienia budynków obejmują przeważającą część terenu, gdzie występują głównie gliny zwałowe oraz średnio zagęszczone i zagęszczone piaski wodnolodowcowe. W obszarze występowania tych gruntów, zwierciadło wód podziemnych znajduje się poniżej 2 m p.p.t.

Występowanie niekorzystnych warunków związane jest z obecnością gruntów słabonośnych, które pojawiają się w licznych, bezodpływowych zagłębieniach terenowych (w obniżeniu przy jeziorze Rudno, dnie dolin Węgiejki i Morawki, mniejszych cieków oraz występowaniem zjawiska glacitektonicznego, pomiędzy miejscowościami Mchowo, Kijewice, Brzezice i na północ od Krzynowłogi Małej. W obrębie występowania tego zjawiska konieczne jest przeprowadzanie badań geologiczno-inżynierskich. Pozostałe tereny o warunkach niekorzystnych zlokalizowane są w części północno-wschodniej oraz południowo-wschodniej gminy. Na południu pomiędzy Sierakowem, a Bogatą oraz w pobliżu Mosakowa występują niespoiste osady fluwioglacjalne

7.3 Surowce mineralne

Na terenie gminy Przasnysz znajdują się cztery udokumentowane złoża kopalin:

- Na terenie gminy Przasnysz znajdują się trzy udokumentowane złoża kopalin:
- Mchowo I – aktywne złożo piasku, położone na obszarze 6,35 ha, wydobywane odkrywkowo w systemie eksploatacji ścianowym, stratygrafia stropu: czwartorzęd, maksymalna głębokość spągu 15 m. Data rozpoczęcia eksploatacji 02.01.2010 r. Kierunek rekultywacji po zamknięciu złoża – rolniczy.
- Osówiec Szlachecki – złożo piasku, wydobywane odkrywkowo w systemie eksploatacji ścianowym, stratygrafia stropu: czwartorzęd, maksymalna głębokość spągu 18,30 m. Kierunek rekultywacji po zamknięciu złoża – rolniczy.
- Smoleń Trzcianka – aktywne złożo piasku ze żwirem, położone na obszarze 2,84 ha, wydobywane odkrywkowo w systemie eksploatacji ścianowym, stratygrafia stropu: czwartorzęd. Data rozpoczęcia eksploatacji 01.01.1988r. Kierunek rekultywacji po zamknięciu złoża – leśny.
- W rejestrze obszarów górniczych znajdują się:

- Mchowo 1 – powierzchnia: 19 978 m², nr w rejestrze 10-7/6/833, ustanowienie obszaru 2010.09.06 przez Starostę Powiatowego (decyzja Z1:ROŚ.6320-12/4/2010), likwidacja 2012.09.20 przez Starostę Powiatowego (decyzja Z1:ROŚ.6522.8.3.2012), organ nadzorujący Okręgowy Urząd Górniczy – Warszawa; Teren górniczy Mchowo 1 o powierzchni 22 535 m², został zniesiony 20.09.2012r.
- Mchowo 1/1 – powierzchnia 63 454 m², położenie: działka nr 32/3, nr w rejestrze 10-7/10/989, ustanowienie 09.10.2012 przez Marszałka Województwa Mazowieckiego (decyzja NR:271/12/PŚ.G), organ nadzorujący Okręgowy Urząd Górniczy – Warszawa; Teren górniczy Mchowo 1/1 ma powierzchnię 63 454 m².
- Smoleń Trzcianka II – powierzchnia 55 652 m², nr w rejestrze 10-7/6/405, ustanowienie 06.01.1995 Wojewoda – UW w Ostrołęce (decyzja NR:1/95), zmiany: 22.09.2005 przez Wojewoda Mazowiecki (decyzja Z1:WŚR-O.7412/11/05), 07.01.2010 Marszałek Województwa Mazowieckiego (decyzja NR:4/10/PŚ.G), 22.03.2011 Marszałek Województwa Mazowieckiego (decyzja NR:65/11/PŚ.G), organ nadzorujący Okręgowy Urząd Górniczy – Warszawa. Teren górniczy Smoleń Trzcianka II ma powierzchnię 55 652 m².

Ponieważ punkty wydobywcze kopalin okruchowych zaspokajają w wystarczającym stopniu zapotrzebowanie mieszkańców na kruszywo, nie zaobserwowano zbyt wielu punktów „dzikiej” eksploatacji kruszyw na terenie gminy.

Na terenie gminy Przasnysz zlokalizowano trzy obszary o charakterze perspektywicznego występowania złóż. Są to złoża piasków i piasków ze żwirami mogących znaleźć zastosowanie jako kruszywa budowlane i drogowe oraz ility zastoiskowe i gliny zwałowe, do wytwarzania ceramiki budowlanej.

7.4 Gleby

Typy gleb dominujących na terenie gminy są charakterystyczne dla utworów powierzchniowych pochodzenia lodowcowego. Gleby występujące w obrębie opracowania zaliczyć można do wytworzonych na terenie wysoczyzny i są to gleby biellicowe zlokalizowane głównie w północnej części, brunatne występujące na terenie całej gminy z wyłączeniem części centralnej oraz czarne ziemie w części zachodniej i północnej. Gleby, które powstały w dolinach rzek występują głównie w korytach cieków i są to gleby mułowe, torfowe, mady oraz murszowe.

Największy udział na terenie gminy Przasnysz mają gleby brunatne obejmujące 59,8% obszaru. Wytworzyły się z piasków słabo gliniastych, gliniastych, naglinowych i piasków luźnych. Gleby brunatne wylugowane zajmują największe powierzchnie w południowo-wschodniej części opracowywanego terenu, pozostałe gleby brunatne występują w części południowej i zachodniej. 23,2% udziałów w strukturze gleb gminy mają czarne ziemie zdegradowane i właściwe wytworzone z glin częściowo spiaszczonych lub glin całkowitych. Czarne ziemie zlokalizowane są w południowej i południowo-zachodniej części obszaru. Gleby pseudobiellicowe obejmują 16% obszaru i występują głównie w części środkowej gminy. Gleby te powstały z glin zwałowych, piasków naglinowych oraz naiłowych. Najmniejszą powierzchnię zajmują gleby murszowe 2,8%.

Zasobność gleb na terenie gminy jest dość zróżnicowana, z przewagą kompleksów glebowych średnich (klasa IV) obejmujących 60,2% obszaru. Dalej znajdują się gleby słabe i najłabsze (klasa V,VI) stanowiące 38,6%. Do gleb bardzo dobrych i dobrych (klasa II i III) zaliczono 23,9% gleb. Większość gleb brunatnych na opracowywanym terenie zaliczona została do kompleksu pszennego dobrego, zaś gleby brunatne wylugowane do kompleksu żytnio-ziemniaczanego dobrego i słabego. Przeważająca większość czarnych ziem zlokalizowanych na obszarach zmeliorowanych, charakteryzujących się właściwymi stosunkami wodnymi, zostało zaliczonych do kompleksu pszenno-żytniego dobrego i bardzo dobrego. Obszary podmokłe zaliczono do kompleksu zbożowo-

pastewnego mocnego, jednakże w sytuacji poprawy stosunków wietrzno-wodnych można by je zaliczyć do kompleksu pszennego. Gleby pseudobielicowe zaliczono do kompleksu żytnio-ziemniaczanego dobrego oraz bardzo dobrego. Najśabsze gleby zaliczają się do gleb słabomurszowych. Część gleb jest okresowo przesuszana dzięki temu zaliczyć je można do kompleksu żytnio-ziemniaczanego słabego, zaś pozostałe zlokalizowane na obszarach podmokłych, do kompleksu zbożowo-pastewnego słabego.

Pod względem przydatności 23,4% gleb posiada kompleks pszeny dobry i bardzo dobry, 23,1% charakteryzuje kompleks żytnio-ziemniaczany dobry i bardzo dobry, żytnio-ziemniaczany słaby 22,8%, a żytnio-łubinowy 15,4%.

7.5 Wody powierzchniowe

Obszar gminy Przasnysz położony jest w obrębie zlewni rzeki Węgiejki, która jest dopływem Orzyca należącego do zlewni rzeki Narew. Rzeka Węgiejka przepływa przez obszar gminy z północnego zachodu na południowy wschód odcinkiem ok. 20 km, następnie wpada do Orzyca w pobliżu wsi Młodzianowo (gmina Płoniawy Bramura). Dolina rzeki z lekko zaznaczonym tarasem zalewowym o szerokości koryta od 100 do 150 m w górnym odcinku, a 500 m w dolnym i ograniczona jest łagodnymi zboczami. W dolnym odcinku rzeki dolinki boczne składają się z licznych meandrów oraz oczek wodnych, co powoduje, że są to tereny podmokłe i zabagnione.

W rejonie Dobrzankowa do Węgiejki wpływa największy jej dopływ, czyli rzeka Morawka. Długość rzeki na terenie gminy wynosi ok. 11 km, dlatego też rzeka ta odwadnia wschodnią część gminy. W miejscowości Karwacz na rzece Morawce znajduje się sztuczny zbiornik wodny (retencyjny) o powierzchni 10,2 ha. Jest on przeznaczony na cele rekreacyjne oraz rolne – pełni funkcję nawadniania podsiąkowego.

Pozostałe dopływy Węgiejki są niewielkimi strugami, zazwyczaj włączonymi w system rowów melioracyjnych, których łączna długość na terenie miasta i gminy Przasnysz wynosi ok. 217 km. W celu poprawy warunków produkcji rolniczej zmeliorowano głównie południowo-zachodnią i zachodnią część gminy. System melioracyjny obejmuje ok. 44% powierzchni gminy. Na terenie gminy występują również stawy - zbiorniki wodne niezwiązane z rzekami. Do większych należą: dwa stawy w Gębinach, dwa w Golanach i dwa w Mchówku.

W okresie wiosennym jak również i jesiennym cieki często występują z koryt, co powoduje zalanie okolicznych pól uprawnych i łąk. Natomiast w okresie letnim koryta wielu cieków wysychają.

Retencja na terenie gminy

W miejscowości Karwacz na rzece Morawce zlokalizowany jest zbiornik retencyjny o powierzchni 10,2 ha. Jest on przeznaczony na cele rekreacyjne oraz rolne – pełni funkcję nawadniania podsiąkowego. Powiatowy Program Ochrony Środowiska przewiduje modernizację zbiornika z możliwością powiększenia obiektu o 6 ha. Obowiązujące studium nie zakłada jego powiększania, za to proponuje utworzenie 5 nowych zbiorników retencyjnych:

- na rzece Morawce w miejscowościach Zakocie, Bartniki i Polny Młyn;
- u zbiegu rzek Morawki i Węgiejki w Dobrzankowie;
- na rzece Węgiejce w Wielodrożu.

W miejscowości Wielodroże występuje fragment starorzecza, połączony jednostronnie z Węgiejką, ale planowany zbiornik go nie obejmuje.

Na terenie gminy występują również zbiorniki niezwiązane z rzekami. Są to stawy występujące we wsiach. Do większych należą; dwa stawy w Gębinach, dwa w Golanach i dwa w Mchówku.

W gminnym programie ochrony środowiska przewiduje się odtworzenie stopni wodnych na rzece Węgiec, co zwiększyłoby retencję na terenie gminy. W zwiększeniu retencji wodnej terenu bardzo duże znaczenie mają obszary torfowisk oraz tereny podmokłe, cenne również ze względów przyrodniczych.

Sieć melioracyjna

W celu poprawy warunków produkcji rolniczej zmeliorowano głównie południowo-zachodnią i zachodnią część gminy. System melioracyjny obejmuje ok. 44% gminy i zaliczają się do niego rowy melioracyjne oraz urządzenia podziemne. Stan techniczny rowów jest różny, brak jest szczegółowych informacji odnośnie stanu urządzeń podziemnych. Łączna długość rowów melioracyjnych dla gminy i miasta Przasnysz wynosi 216,76 km.

7.6 Wody podziemne

W obrębie gminy wody węgłbne występują w utworach wodonośnych trzeciorzędu i czwartorzędu. Podstawowe znaczenie ma poziom czwartorzędowy, ze względu na największe zasoby, najłatwiejszą ich odnawialność, a także najpłytsze występowanie. Charakteryzuje się zmienną głębokością występowania (50–150 m), jak również różną miąższością, wydajnością uzyskiwaną z poszczególnych ujęć oraz zróżnicowanym stopniem izolacji.

Spore zasoby wód związane są z dolinami oraz pradolinami rzek, co powoduje narażenie na kontakty z silnie zanieczyszczonymi wodami rzek (migracja zanieczyszczeń do warstw wodonośnych).

Wody podziemne są źródłem dobrej jakości wody na potrzeby ludności (cele konsumpcyjne oraz potrzeby gospodarcze). Zanieczyszczenia do wód podziemnych migrują w związku z przepuszczalnością stropu warstwy wodonośnej zarówno z terenów zurbanizowanych, obszarów upraw rolniczych jak i składowisk odpadów.

Na terenie gminy pierwszy poziom wód podziemnych występuje często na głębokości mniejszej niż 5 m. Na obszarach dolin rzecznych głębokość występowania wód gruntowych uzależniona jest od poziomu wód w ciekach i znajduje się już na głębokości 0,5–1,5 m p.p.t. I poziom wodonośny posiada wody niskiej jakości, dlatego też nie powinny stanowić one podstawy zaopatrzenia w wodę na cele bytowo-gospodarcze. Wody zanieczyszczone są związkami azotu i fosforu pochodzenia rolniczego oraz zanieczyszczeniami z zabudowy mieszkaniowo-gospodarczej. Ze względu na powyższą sytuację postanowiono o budowie wodociągu oraz rozprowadzaniu sieci wodociągowej w trybie zadania priorytetowego. Jednakże dostępność wodociągu oznacza zwiększoną ilość ścieków, które powstają w gospodarstwach domowych. Finalnie ścieki o różnym stopniu oczyszczenia trafiają do wód powierzchniowych, gleb lub do wód podziemnych. Dlatego też wskazane jest, aby równocześnie powstawały systemy odprowadzania i utylizacji ścieków- kanalizacja i oczyszczalnie wiejskie lub sprawny system opróżniania szczelnych zbiorników ściekowych (szamb) z wywozem do gminnej bądź miejskiej oczyszczalni w Przasnyszu.

Wody II poziomu wodonośnego można zaobserwować na głębokości od kilkudziesięciu do ponad 100 m p.p.t. i odznaczają się dość dobrą jakością. Ze względu na brak naturalnej izolacji gruntowej z utworów trudno przepuszczalnych, wody te są również narażone na zanieczyszczenia.

Obszar całej gminy znajduje się poza strefami ochronnymi krajowych zbiorników wód podziemnych.

Na obszarze Wysoczyzny Ciechanowskiej w piaskach lodowcowych podścielonych gliną, występują wody wierzchówkowe zalegające na głębokości od 1 do 2,5 m p.p.t. Ich poziom ulega wahaniom, ponieważ jest zależny od warunków atmosferycznych.

7.7 Warunki klimatyczne

Gmina Przasnysz leży w strefie klimatu przejściowego. Charakteryzuje się on dużą zmiennością typów pogody w ciągu roku. Zgodnie z regionalizacją rolniczo-klimatyczną R. Gumińskiego gmina położona jest w Dzielnicy Środkowej, obejmującej dorzecza środkowej Warty i środkowej Wisły, w jej części wschodniej – chłodniejszej (mazowieckiej). Według regionalizacji klimatycznej W. Wiszniewskiego i W. Chelchowskiego gmina należy do północnej części regionu klimatycznego mazowiecko-podlaskiego, przy granicy z regionem mazurskim. Wykazuje on cechy charakterystyczne dla ostrego klimatu kontynentalnego. Klimat tego regionu charakteryzuje się dużymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza, krótką, późną wiosną, stosunkowo długim i ciepłym latem oraz długą i chłodną zimą z trwałą pokrywą śnieżną.

Opady atmosferyczne na terenie opracowania są stosunkowo niskie i wynoszą maksymalnie 550 mm, są więc niewiele mniejsze od średniej rocznej sumy opadów atmosferycznych dla Polski, co powoduje, że przy normalnych opadach może występować deficyt wód w glebach, ponieważ część wody bierze udział w odpływie powierzchniowym i wgłębny. Najmniejsze opady zaobserwowano w miesiącu luty i marzec dochodzące do 20–30 mm, zaś największe w czerwcu i lipcu do 80 mm. Okres zalegania pokrywy śnieżnej waha się od 50 do 60 dni. Ilość dni bez przymrozków wynosi około 160 dni o rozpoczyna się pomiędzy 30 kwietnia – 5 maja, a kończy się 7–12 października.

Na terenie gminy wyraźnie zaznacza się przewaga wiatrów zachodnich (20% częstotliwości), wiosną wzrasta udział wiatrów północnych. Średnia prędkość wiatrów zachodnich zimą wynosi ok. 4 m/s, zaś prędkość dla pozostałych wiatrów, waha się pomiędzy 2,1–3,5 m/s. Elementy klimatu na terenie gminy mogą być modelowane przez rzeki przepływające przez jej teren, szczególnie rzekę Węgierkę, która charakteryzuje się dużą i stałą wilgotnością oraz występowaniem częstych mgieł. Szacuje się, że na terenie opracowania występuje około 30 dni z mgłą, których występowanie nasila się na przełomie od października do grudnia, a zmniejsza się od maja do czerwca. Zamglenie nie dotyczy dolin rzecznych.

Okres wegetacyjny na terenie gminy wynosi 210 dni i trwa od drugiej dekady kwietnia do końca października. Okres wegetacyjny Przasnysza jest dłuższy od średniego okresu dla Polski, który wynosi 200 dni. W ciągu roku na opracowywanym terenie około 237 dni jest słonecznych, w tym od 35 do 40 dni pogodnych. Najmniejsze zachmurzenie odnotowuje się wiosną, latem i jesienią (od marca do listopada), wówczas liczba dni pogodnych wynosi do 10 do 15 dni, zaś znacznie nasila się pomiędzy grudniem i lutym, wówczas ilość dni pogodnych spada do 5.

Średnia roczna temperatura powietrza na terenie gminy wynosi 7,5°C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń (ok. -2,5°C), zaś najcieplejszym – lipiec (18,5°C). Przez około 38 dni w miesiącach wiosenno-letnich, temperatura powietrza przekracza 25°C. Średnie ciśnienie atmosferyczne utrzymuje się na poziomie pomiędzy 1015, a 1016 hPa.

7.8 Szata roślinna i fauna

Szata roślinna

Analizowany obszar został dosyć silnie przekształcony, co związane było z rozwojem rolnictwa, które przyczyniło się przede wszystkim do spadku lesistości gminy. Lesistość gminy Przasnysz wynosi 15,9% i jest dość niska w porównaniu z lesistością całego powiatu, która wynosi 28,5%. Niska lesistość wynika m.in. z występującego na terenie opracowania dobrego kompleksu glebowego oraz warunków topograficznych gminy, sprzyjających intensywnej gospodarce rolnej.

W strukturze własnościowej gminy dominują lasy prywatne (58%), zaś lasy będące własnością Skarbu Państwa obejmują 42%. Lasy państwowe znajdują się w obszarze administracyjnym Nadleśnictwa Przasnysz.

Największe obszary leśne na terenie gminy występują w jej północnej części i ciągną się z północy na południe. Najbardziej zwarty obszar leśny zlokalizowany jest na wschodnim brzegu rzeki Morawki i ciągnie się wzdłuż granicy gminy z północy na południe. Ten obszar lasu nie ma również zachowanej ciągłości, ponieważ w otoczeniu miejscowości Bogate, lasy uległy znacznemu rozrzedzeniu. Struktura własności lasów sprzyja rozdrobnieniu kompleksów leśnych, co wpływa na brak ciągłości naturalnych ekosystemów oraz zmniejszenie liczby ostoi, a także pogorszeniem funkcjonowania środowiska przyrodniczego całego obszaru.

W większości lasy znajdujące się na terenie gminy są sztucznymi nasadzeniami (ich wiek nie przekracza 50 lat) naturalne kompleksy leśne prawie się nie zachowały. Gatunkiem dominującym w strukturze lasów jest sosna, wiąże się to z prowadzoną wcześniej polityką zalesiania oraz warunkami glebowymi (lepsze gleby wykorzystywane są rolniczo). Sosna na siedliskach borów świeżych (północna i wschodnia część gminy) stanowi 80% drzewostanu. Wśród gatunków domieszkowych występują głównie brzoza, dąb, jarzębina i topola osika. Tak duża dominacja sosny w drzewostanie sprzyja łatwemu rozprzestrzenianiu się zróżnicowanych infekcji drzewostanu.

Na siedliskach wilgotnych związanych z dolinami cieków wodnych, lokalnymi obniżeniami i terenami podmokłymi dominuje olcha z domieszką jesionu, jarzębiny, wierzby i czeremchy.

W ramach wprowadzania nowych zalesień na terenie gminy wprowadza się sosnę, modrzew, brzozę, dąb czerwony, dąb, olchę oraz inne gatunki domieszkowe (w tym gatunki krzewów). Według danych GUS na terenie gminy zalesiono: w 2004 roku 3 ha, 2003 roku 9,5 ha, w roku 2002 1 ha. W ramach KPZL (Krajowego Programu Zwiększania Lesistości) w latach 1999–2001 zalesiono w gminie 28,93 ha.

W pobliżu obszaru opracowania zlokalizowana jest ostoja ptasia w sieci NATURA 2000 (Dolina Omulwi i Płodownicy – kod obszaru PLB 140005) oraz Puszcza Kurpiowska będąca obszarem węzłowym ECONET-PL. Planowane jest włączenie do programu ESOCH dopływów Narwi w obrębie powiatu oraz terenów leśnych Puszczy Kurpiowskiej. Trwa również drugi etap prac utworzenia Kurpiowskiego Parku Krajobrazowego, co dodatkowo wzmocni przyrodnicze znaczenie terenu.

Głównymi ciekami wodnymi gminy są rzeka Węgiełka oraz jej dopływ Morawka. Obie rzeki mają charakter rzek nizinnych. Naturalna i półnaturalna roślinność (przede wszystkim terenów podmokłych łąk) istnieje w obrębie dolin rzecznych oraz związanych z nimi oczek wodnych. Poprzez ciek wodny zachowana jest łączność z rzeką Narwią, pełniącą funkcję korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym. Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego wskazuje Węgiełkę jako jeden z cieków predysponowany do pełnienia funkcji korytarza ekologicznego o znaczeniu regionalnym.

Fauna

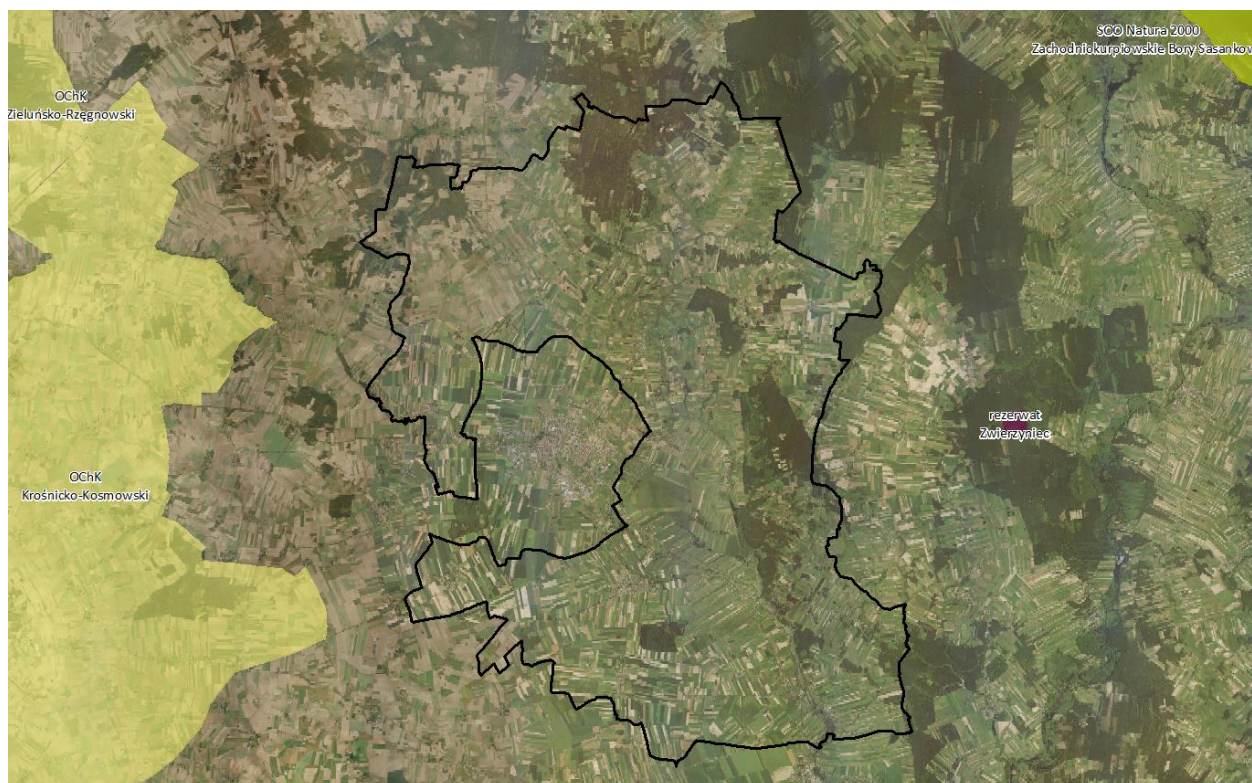
Na terenie gminy występują tereny lasów oraz ciek wodny o charakterze naturalnym, co sprzyja bytowaniu różnorodnej zwierzyny, ze względu na dość nisko zurbanizowany charakter gminy. W lasach występują jelenie, sarny, dziki, lisy, borsuki, kuny leśne, tchórze, zajęce, borsuki i wiewiórki. Nad rzekami można spotkać głównie bobry, wydry i piżmaki. Według danych Gminnego Programu Ochrony Środowiska gmina Przasnysz znajduje się w obrębie programów czynnej ochrony siedlisk i gatunków i obejmuje: ochronę kraski na Równinie Kurpiowskiej, ochronę płomykówki i nietoperzy w obiektach sakralnych na Nizinie Mazowieckiej, aktywną ochronę sowy uszatej oraz ochronę bociana czarnego na Nizinie Mazowieckiej oraz ochronę pójdzki i żółwia błotnego.

7.9 Formy ochrony przyrody

7.9.1 Istniejące formy ochrony przyrody

Na obszarze gminy Przasnysz nie występują powierzchniowe formy ochrony przyrody ustanowione na mocy ustawy o ochronie przyrody.

Najbliżej gminy zlokalizowany jest Krośnicko-Kosmowski Obszar Chronionego Krajobrazu, który obejmuje swoim zasięgiem gminę Czernice Borowe, graniczącą z Przasnyszem od strony zachodniej. Od strony wschodniej Przasnysz graniczy z gminą Jednorożec, w obrębie której zlokalizowany jest obszar Natura 2000 obejmujący specjalne obszary ochrony siedliskowej Zachodniokurpiowskie Bory Sasankowe (PLH 140052) oraz fragment obszaru Natura 2000 ustanowionego w celu specjalnej ochrony ptaków - Dolina Omulwi i Płodownicy (PLB 140005). Poza granicą powiatu na terenie powiatu Makowskiego od strony wschodniej Przasnysza, zlokalizowany jest rezerwat przyrody Zwierzyniec. Ponadto cały powiat przasnyski jest położony w regionie Zielonych Płuc Polski.

Rysunek 1 Obszary objęte ochroną prawną w pobliżu gminy Przasnysz (Opracowano na podstawie danych GDOŚ)

Na terenie objętym opracowaniem zlokalizowane są jedynie pomniki przyrody objęte ochroną zgodnie z ustawą o ochronie przyrody.

Pomniki przyrody

W rejestrze pomników przyrody Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie (stan na VI 2013 r.) znajdują się trzy pomniki przyrody zlokalizowane na obszarze gminy Przasnysz, są to:

- lipa drobnolistna w Dębinach, działka ew. nr 90 (obwód 280 cm) ,
- dąb szypułkowy w Karwaczu, działka ew. nr 362, teren parku podworskiego (obwód 303 cm),
- dąb szypułkowy w Karwaczu, działka ew. nr 2279/2, teren parku podworskiego (obwód 279 cm).

Drzewa te zostały objęte ochroną pomnikową na podstawie rozporządzenia nr 11 Wojewody Mazowieckiego z dnia 26 lutego 2008r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu przasnyskiego (DUWM.2008.29.1067).

7.9.2 Proponowane formy ochrony przyrody

Na terenie gminy Przasnysz proponuje się utworzenie użytku ekologicznego – bagno śródpolne w Wielodrożu. Z uwagi na swoją wartość przyrodniczą, zasadne jest objęcie ochroną prawną przez uznanie za użytek ekologiczny bagna śródpolnego w Wielodrożu (ostoja roślin błotnych, płazów i ptaków). Ustanowienie użytku ekologicznego następuje w drodze uchwały Rady Gminy.

7.10 Korytarze ekologiczne

W północnej części gminy Przasnysz występuje korytarz ekologiczny północny centralny (Lasy Przasnyskie) łączący Europejską Sieć Ekologiczną Natura 2000 oraz obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym Puszcza Kurpiowska (22M) sieci ECONET Polska.

Dodatkowo, doliny rzek Węgiełka i Morawka mogą stanowić korytarze ekologiczne o znaczeniu regionalnym.

8 Tendencje zmian środowiska przy braku realizacji ustaleń projektowanego dokumentu

Prognozuje się kontynuację rolniczego użytkowania gruntów rolnych jako podstawowego zajęcia mieszkańców gminy oraz sukcesję roślinności ruderalnej i stopniowe wkraczanie drzew na ziemi nieużytkowanej. Jednocześnie wskazuje się na stopniowy przyrost zabudowy zagrodowej i mieszkaniowo-usługowej w zależności od bieżących potrzeb mieszkańców w różnych częściach gminy w oparciu o decyzje o warunkach zabudowy lub dotychczas obowiązujące plany miejscowe.

Brak aktualnej spójnej koncepcji zagospodarowania gminy w nawiązaniu do potrzeb mieszkańców może powodować niekorzystne zmiany w przestrzeni, zagrażające zarówno dziedzictwu przyrodniczemu jak i kulturowemu gminy jak również naruszać ład przestrzenny i możliwość planowania optymalnych rozwiązań w zakresie niezbędnych inwestycji o skali ponadlokalnej.

9 Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Powiązania ekologiczne

Na terenie gminy Przasnysz nie występują powierzchniowe formy ochrony przyrody. Natomiast w północnej części gminy występuje korytarz ekologiczny (Lasy Przasnyskie) oraz obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym – Puszcza Kurpiowska (22M). Stwierdza się również, że doliny rzek Węgiełka i Morawki mogą stanowić korytarz ekologiczny o znaczeniu regionalnym.

W projekcie Studium wskazano nowe tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej, które stanowią głównie uzupełnienie i rozszerzenie terenów zabudowanych wzdłuż dróg. Tereny leśne są zachowane, a także wprowadza się zalesienia na części gruntów rolnych, co jest zgodne z zaleceniami Programu zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020. Korytarz ekologiczny został tam wskazany do zwiększenia lesistości na zasadach określonych w Programie.

Jedynie obecność udokumentowanych terenów i obszarów górniczych (PG) w północnej części gminy stanowi zagrożenie w postaci wycinki drzew, naruszenia warstwy globowej oraz zmiany ukształtowania powierzchni terenu. Po zakończeniu eksploatacji obszaru górniczego teren ten musi zostać zrehabilitowany zgodnie z kierunkiem określonym w koncesji na wydobycie złoża.

W celu ochrony drożności ww. korytarza ekologicznego należy unikać tworzenia barier liniowych utrudniających migrację zwierząt lub zapewnić im dogodne miejsca przemieszczania się np.: tunele.

Wody powierzchniowe i podziemne

Wody pierwszego poziomu wodonośnego są zanieczyszczone związkami azotu i fosforu pochodzenia rolniczego oraz zanieczyszczeniami z zabudowy mieszkaniowo-gospodarczej. Ze względu na powyższą sytuację postanowiono o budowie wodociągu oraz rozprowadzaniu sieci wodociągowej w trybie zadania priorytetowego. Jednakże dostępność wodociągu oznacza zwiększoną ilość ścieków, które powstają w gospodarstwach domowych. Finalnie ścieki o różnym stopniu oczyszczenia trafiają do wód powierzchniowych, gleb lub do wód podziemnych. Dlatego też wskazane jest, aby równocześnie powstawały systemy odprowadzania i utylizacji ścieków – kanalizacja i oczyszczalnie wiejskie lub sprawny system opróżniania szczelnych zbiorników ściekowych (szamb) z wywozem do gminnej bądź miejskiej oczyszczalni w Przasnyszu.

Wody drugiego poziomu wodonośnego odznaczają się dość dobrą jakością, jednak ze względu na brak naturalnej izolacji gruntowej z utworów trudno przepuszczalnych, wody te są również narażone na zanieczyszczenia.

Rzeźba terenu

Urozmaiconą rzeźbą terenu odznaczają się tereny zlokalizowane w północnej części gminy, należą one do pasma wzgórz – moren przasnyskich. Są one pokryte lasami i zadrzewieniami, co stanowi dobrą ochronę przed zmianą ukształtowania.

Zagrożeniem dla ochrony naturalnej rzeźby terenu są wydane koncesje na wydobywanie złóż kopalin. Prowadzenie odkrywkowego wydobycia kruszyw skalnych (piasku, żwiru) prowadzi do istotnych przekształceń w rzeźbie terenu. Zgodnie z ustaleniami koncesji prowadzi się rekultywację takich terenów po zakończeniu eksploatacji kopalni, zazwyczaj w kierunku rolniczym lub leśnym. Jednak nie będzie to już powrót do poprzedniego ukształtowania terenu. W ramach planowanych rekultywacji zostaną być może zniwelowane strome zbocza wyrobiska jednak zagłębienie terenowe pozostanie.

Wyznaczanie nowych terenów inwestycyjnych wiąże się z lokalnymi przekształceniami rzeźby terenu w trakcie przygotowywania gruntów pod fundamenty obiektów budowlanych. Jest to oddziaływanie krótkoterminowe, a po zakończeniu prac budowlanych pozostała część terenu jest wyrównywana.

Zagrożenia naturalne

Dla terenu gminy Przasnysz nie ma wyznaczonych obszarów zagrożenia powodziowego, które należałoby uwzględnić w polityce przestrzennej gminy. Mogą natomiast występować lokalne podtopienia w okresie wiosennym jak również i jesiennym, skutkujące zalewaniem pobliskich pól uprawnych i łąk. W okresie letnim koryta wielu cieków często wysychają.

Na terenie gminy nie ma wyznaczonych osuwisk. Niestabilne grunty mogą się znajdować na terenach górniczych, co jest związane z odkrywkową eksploatacją surowców.

9.1 Problemy ochrony środowiska dotyczące obszarów podlegających ochronie na mocy ustawy o ochronie przyrody

W obszarze gminy Przasnysz nie ma powierzchniowych form ochrony przyrody. Obecne są jedynie pomniki przyrody, które podlegają ochronie zgodnie z przepisami odrębnymi.

Studium nie będzie powodowało negatywnego wpływu na obszary objęte ochroną prawną, a zlokalizowane w gminach sąsiednich.

10 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia realizowanego dokumentu oraz sposobu w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu

Ochrona środowiska na szczeblu międzynarodowym i wspólnotowym realizowana jest w Polsce między innymi poprzez wprowadzenie w życie odpowiednich aktów prawnych, w tym ustaw i rozporządzeń.

Studium stanowi dokument o znaczeniu lokalnym, niemniej jednak przy jego sporządzaniu uwzględniono cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu krajowym i międzynarodowym dotyczące głównie:

- działań na rzecz zapewnienia realizacji zasad zrównoważonego rozwoju, przystosowania do zmian klimatu, ochrony różnorodności biologicznej – Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009–2012 z perspektywą do roku 2016 wpisująca się w priorytety planowanych działań w obszarze ochrony środowiska w skali Unii Europejskiej;
- ochrony powierzchni ziemi, racjonalnego gospodarowania i zachowania wartości przyrodniczych określonych w przepisach szczegółowych tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r., ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r., ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. Prawo geologiczne i górnicze;
- utrzymanie norm odnośnie jakości gleb określonych w przepisach szczegółowych – Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych;
- ochrona wód powierzchniowych i podziemnych oraz prowadzenia odpowiedniej gospodarki wodno-ściekowej określonej w przepisach szczegółowych - ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne, ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska; ustawa z dnia 7 czerwca 2001r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu;
- ochrona powietrza – ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r.,
- prawidłowej gospodarki odpadami określonej w przepisach szczegółowych tj.: ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach, ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, Plan gospodarki odpadami województwa mazowieckiego 2012 r.
- utrzymanie norm odnośnie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, określonych w przepisach szczegółowych, tj.: ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. oraz odpowiednie rozporządzenia do niej;
- popularyzacja odnawialnych źródeł energii (OZE) – pogodzenie dalszego wzrostu gospodarczego z dbałością o środowisko naturalne. Wykorzystanie jedynie paliw kopalnych powoduje zanieczyszczenie środowiska, a w konsekwencji zmiany klimatu, a także stwarza ryzyko ich stopniowego wyczerpywania się. Zgodnie z Dyrektywą 2009/28/WE do 2020 r. udział energii ze źródeł odnawialnych ma stanowić 20% w całkowitym zużyciu energii we Wspólnocie. Polska stoi przed ogromnym wyzwaniem i potrzebą dynamicznego rozwoju OZE, co znalazł odzwierciedlenie w projekcie „Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko. Perspektywa 2020”. Celem krajowym w zakresie udziału energii ze źródeł odnawialnych w ostatecznym zużyciu energii brutto w 2020r. jest osiągnięcie poziomu 15%. Rozwiązanie przyjęte w studium sprzyja osiągnięciu celów krajowych i międzynarodowych (wspólnotowych) – Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych zmieniająca i w następstwie uchylająca dyrektywy 2001/77/WE oraz 2003/30/WE; Polityka Klimatyczna Polski, strategia Redukcji Gazów Ciężkich w Polsce do roku 2020;

- ochrona korytarzy ekologicznych – Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Krajową Strategią Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej, która jest przełożeniem Konwencji o różnorodności biologicznej z 1992 r. (Rio de Janeiro).

11 Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe, chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmioty obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

W niniejszej prognozie ocenia się skutki, które mogą wynikać z projektowanego przeznaczenia terenu pod funkcje określone w projekcie studium, które mogą wpływać na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi, emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych oraz powodować ryzyko wystąpienia awarii.

Analogicznie ocenia się skutki wpływu realizacji ustaleń projektu studium na powierzchnię ziemi, glebę, kopaliny, wody powierzchniowe i podziemne, klimat, zwierzęta i rośliny.

W projekcie studium określa się następujące przeznaczenie terenów:

MU	tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej
RM	tereny zagrodowej
U	tereny zabudowy usługowej
UT	tereny usług turystycznych
US	tereny usług sportu i rekreacji
PU	tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów i usług
PG	tereny i obszary górnicze
PEF	tereny produkcyjne – elektrownie fotowoltaiczne
KS	tereny komunikacji samochodowej
ZC	tereny zieleni cmentarnej
ZP	tereny zieleni parkowej
ZL	tereny lasów
ZLz	tereny zalesień
WS	tereny wód powierzchniowych i śródlądowych
ZR	zbiorniki retencyjne
R	tereny rolne
IT	tereny infrastruktury technicznej
KL	teren lądowiska

Ponadto wskazana jest lokalizacja projektowanej linii kolejowej relacji Ciechanów – Przasnysz – Chorzele. Budowę nowej linii kolejowej linii zakłada Kontrakt Terytorialny dla Mazowsza podpisany przez Ministra Infrastruktury i Rozwoju oraz Marszałka Województwa Mazowieckiego. Linia ta ma połączyć linię Nr 35 z linią Nr 9 na odcinku Ciechanów-Przasnysz-Chorzele.

Linia w gminie Przasnysz przebiegać będzie przez obręby geodezyjne: Osówek Szlachecki, Osówek Kmiecny, Zakocie, Wygoda, Karbówko, Bartniki, następnie przez północno-wschodnią część miasta

Przasnysz, Wandolin, Zawadki, Sierakowo (po zachodniej stronie strefy PSG), następnie znowu przez południową część miasta Przasnysz i Golany. Podany przebieg linii kolejowej jest orientacyjny.

11.1 Oddziaływanie na ludzi

W rozumieniu przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska znaczące oddziaływanie na środowisko oznacza również znaczące oddziaływanie na zdrowie ludzi. O znaczącym oddziaływaniu na środowisko (zdrowie ludzi) można mówić w sytuacji, gdy przekraczane są standardy emisyjne oraz dopuszczalne normy hałasu (dopuszczalne normy zanieczyszczeń) określone w przepisach o ochronie środowiska. W wyniku realizacji ustaleń studium nie przewiduje się przekroczenia tych norm.

Bezpośredni, ale krótkotrwały lub chwilowy charakter może mieć uciążliwość akustyczna związana z fazą budowy obiektów na poszczególnych terenach lub dostawą potrzebnych do ich późniejszego funkcjonowania towarów. Oddziaływanie to może być skumulowane ze wzrostem ruchu na istniejących drogach przebiegających w sąsiedztwie terenów zabudowanych, przeznaczonych na stały lub okresowy pobyt ludzi. Projekt studium wprowadza przede wszystkim tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz usługowej, stanowiące kontynuację terenów budowlanych wyznaczonych we wcześniejszych opracowaniach planistycznych. Tego typu rodzaj zabudowy i związane z nim użytkowanie obiektów nie wpływa negatywnie na zdrowie ludzi.

Zakaz realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem: urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz przedsięwzięć ustalono dla terenów: MU – zabudowy mieszkaniowo-usługowej, U – zabudowy usługowej, UT – usług turystycznych. Ponadto w terenach RM, gdzie nie ma zakazu realizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, jednakże wprowadzono obostrzenie, że takie przedsięwzięcia związane z rolnictwem (chlewnie, obory, itp.) muszą być zlokalizowane w odległości co najmniej 700 m od istniejącej lub projektowanej zabudowy mieszkaniowej oraz 500 m od już istniejących podobnych obiektów. Zapewnia to ochroną przed szkodliwym oddziaływaniem, uciążliwościami dla mieszkańców (obecnych i potencjalnych) oraz kumulowaniu oddziaływania.

Przez gminę Przasnysz prowadzić będzie nowa linia kolejowa. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko budowa linii kolejowej w zależności od rodzaju przedsięwzięcia jest zaliczana do przedsięwzięć mogących (zawsze lub potencjalnie) znacząco oddziaływać na środowisko i wymaga lub może wymagać przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko.

Pole elektromagnetyczne

Głównymi źródłami pól elektromagnetycznych są linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia oraz związane z nimi stacje elektroenergetyczne, a także instalacje radiokomunikacyjne, radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Na terenie gminy Przasnysz nie występują źródła wytwarzania energii elektrycznej. Gmina zasilana jest z miasta Przasnysz, gdzie znajduje się główny punkt zasilania – stacja redukcyjna 110/15 kV. Ze stacji tej wyprowadzone są linie napowietrzne, z których część stanowi sieć gminną średniego napięcia. Przez teren gminy Przasnysz przebiega tranzytowo jednotorowa linia wysokiego napięcia 110 kV relacji Ostrołęka – Przasnysz – Ciechanów, która zasilą stację 110/15 kV w Przasnyszu. Wzdłuż tej linii wyznaczona będzie pas technologiczny o szerokości 19 m od osi linii.

Planowana jest budowa nowego odcinka linii wysokiego napięcia 110 kV na trasie Przasnysz – Chorzele o długości około 24 km. Będzie to oddziaływanie stałe, ale o ograniczonym zasięgu przestrzennym (lokalne). Zgodnie z przepisami odrębnymi w pasie technologicznym od tej linii nie jest możliwe sytuowanie obiektów budowlanych na pobyt ludzi, co stanowi wystarczającą ochronę dla ludności.

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku określono w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. Zachowanie odpowiedniej odległości od linii energetycznych (zakaz lokalizacji zabudowy w zasięgu stref ochronnych obowiązujących dla linii) pozwoli w znacznym stopniu ograniczyć narażenie ludności na niekorzystny wpływ tego typu instalacji i urządzeń.

Strefa sanitarna

Projekt studium zachowuje minimalne odległości cmentarza od zabudowań mieszkalnych, od zakładów produkujących artykuły żywności, zakładów żywienia zbiorowego, bądź zakładów przechowujących artykuły żywności oraz studzien, źródeł, strumieni, służących do czerpania wody do picia i potrzeb gospodarczych zgodnie z przepisami odrębnymi. Zaznaczono na rysunku studium strefę 50 m od cmentarza, która powinna pozostać wolna od zabudowy oraz 150 m, gdzie zabudowa jest dopuszczona w strefie pomiędzy 50 a 150 m od cmentarza, pod warunkiem obecności sieci wodociągowej oraz podłączenia wszystkich budynków korzystających z wody do tej sieci.

Hałas

Dopuszczalne poziomy hałasu są określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku.

Głównym źródłem hałasu komunikacyjnego na terenie gminy Przasnysz jest droga krajowa nr 57. W celu zmniejszenia presji hałasu i zanieczyszczeń dla zabudowy miejskiej Przasnysza planowana jest realizacja obwodnicy miejskiej, której wschodnia część będzie przebiegała przez teren gminy. Na drogach wojewódzkich, które przebiegają przez obszar gminy, prowadzony jest ruch tranzytowy. W projekcie Studium zaproponowano w granicach administracyjnych gminy Przasnysz przebieg wielkiej Obwodnicy Mazowsza od drogi wojewódzkiej nr 544 po wschodniej części miasta Przasnysz istniejącą drogą powiatową nr 3229W, która będzie stanowiła fragment obwodnicy drogi krajowej nr 57 i następnie jej przedłużenie do granicy administracyjnej gminy Przasnysz, następnie w granicach administracyjnych miasta Przasnysz. Na etapie budowy będzie to oddziaływanie krótkoterminowe i zmienne w czasie, natomiast po oddaniu nowych tras transportowych do użytku będzie to bezpośrednie i długoterminowe oddziaływanie o stałym charakterze.

Zapisy studium mają na celu dążenie do zapewnienia prawidłowych warunków życia ludności, ograniczenia ewentualnych uciążliwości i rozwoju inwestycyjnego, przy jednoczesnym zachowaniu i wyeksponowaniu terenów o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych. Przy zachowaniu zgodności z nakazami i ustaleniami zawartymi w projekcie studium oraz przy dotrzymaniu odpowiednich standardów jakości środowiska, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na zdrowie i bezpieczeństwo ludzi.

Projektowana linia kolejowa przebiega przez tereny istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej (miejscowości Wygoda, Karbówko, Zawadki). W zależności od odległości od budynków, rozwiązań technicznych torowiska, stanu pojazdów, częstotliwości kursowania i ewentualnych barier dźwiękowych linia ta może stanowić istotną uciążliwość w zakresie emisji hałasu i drgań. Będą to oddziaływania lokalne i długoterminowe. Krótkoterminowe i chwilowe oddziaływania związane będą z budową inwestycji, można je porównać do realizacji inwestycji drogowych.

Zagrożenia naturalne

Na obszarze gminy Przasnysz nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią ani obszary osuwania się mas ziemnych.

Zgodnie z danymi Ośrodka Koordynacyjno-Informacyjnego Ochrony Przeciwpowodziowej w Warszawie (OKI RZGW) dla rzek Węgierki, Morawki i Wojcieszanki nie ma opracowanego studium ochrony przeciwpowodziowej, a także rzeki te nie są wskazane na mapach Wstępnej Oceny Ryzyka

Powodziowego (WORP), jako rzeki dla której istnieje obowiązek wykonania mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie prawa wodnego.

Na przeglądowej mapie osuwisk i obszarów predysponowanych do wystąpienia ruchów masowych w województwie mazowieckim, opracowywanej przez Państwowy Instytut Geologiczny, na terenie gminy Przasnysz nie wyróżniono obszarów zagrożonych niniejszym zjawiskiem.

11.2 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną

Różnorodność biologiczną można rozumieć jako stopień zachowania naturalnie występujących gatunków oraz zbiorowisk, a także odmian roślin oraz ras zwierząt użytkowych. Różnorodność biologiczna występuje zatem na trzech poziomach organizacji przyrody: ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym.

Realizacja ustaleń studium spowoduje utratę istniejących siedlisk w wyniku zabudowy terenów do tej pory niezainwestowanych (przede wszystkim pól uprawnych, a także użytków zielonych). Zmiany te spowodują lokalne straty w bioróżnorodności, na skutek przekształcenia występujących tu warunków przyrodniczych. W przypadku wkroczenia zabudowy na tereny użytkowane rolniczo nie można mówić o istotnych stratach bioróżnorodności. Zmniejszeniu ulegnie powierzchnia terenów biologicznie czynnych, zmniejszy się powierzchnia terenów, na których w naturalny sposób może zachodzić proces infiltracji wód opadowych, lecz nie ulegną zniszczeniu cenne biocenozy. Część terenów została wyznaczona we wcześniejszych opracowaniach planistycznych, a nowe tereny stanowią głównie kontynuację niniejszych obszarów.

Projekt studium wprowadza zapisy, które w prawidłowy sposób chronią najcenniejsze obszary przyrodnicze gminy, charakteryzujące się największą bioróżnorodnością. Ochronie podlegają kompleksy leśne, zbiorowiska roślinne związane z dolinami rzecznyymi oraz mniejszymi ciekami stanowiącymi rozbudowaną sieć w obrębie całej gminy. Zamiana studium wprowadza zapisy chroniące występujące w obrębie terenów rolnych cieki, oczka, zadrzewienia śródpolne, nadwodne, przydrożne oraz naturalne otuliny cieków. Zachowanie cennych siedlisk przyrodniczych ocenia się jako pozytywne, bezpośrednie i pośrednie, lokalne i ponadlokalne.

Jako obszary wyłączone spod możliwości zabudowy studium wymienia: tereny zieleni parkowej, tereny lasów, tereny zalesień, tereny wód powierzchniowych śródlądowych strefy technologiczne od linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia.

Wykluczenie z możliwości zabudowy terenów lasów pozytywnie wpłynie na zachowanie bioróżnorodności, będzie to oddziaływanie pośrednie, długoterminowe.

Tereny zabudowy koncentrowane są wzdłuż istniejących dróg, a więc w obrębie obszarów nie wykazujących się wysokimi wartościami przyrodniczymi, stanowiącymi głównie użytki rolne. Wyznaczone obszary zabudowy mieszkaniowej rozproszone w obrębie terenów rolnych stanowią przede wszystkim utrzymanie stanu istniejącego. Na terenach rolnych (R) dopuszczone są jednak tereny zabudowy zagrodowej oraz innych budynków i urządzeń wchodzących w skład gospodarstw rolnych i służących wyłącznie produkcji rolniczej, przetwórstwu rolno-spożywczemu bądź agroturystyce, zgodnie z przepisami odrębnymi i na zasadach określonych w miejscowym planie. Wśród standardów kształtowania zabudowy i zasad zagospodarowania na terenach rolniczych w Studium ustalono m.in.:

- regulacje granicy polno-leśnej poprzez zalesianie gruntów rolnych nieprzydatnych i mało przydatnych do produkcji rolniczej,
- ochronę przed zmianą użytkowania zwartych kompleksów o najlepszych i średnich, w skali gminy, warunkach naturalnych do produkcji rolniczej,

- ochronę występujących wewnątrz kompleksów rolnych różnych podmokłości, torfowisk, źródeł itp.,
- promocję różnorodnych form rolnictwa ekologicznego i produkcji zintegrowanej (np. gospodarstwa ekologiczne) przede wszystkim w określonych terenach systemu przyrodniczego oraz na pozostałych obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ograniczenia w zabudowie w zasięgu stref nalotu zgodnie z przepisami odrębnymi.

Powyższe rozwiązania chronią przed niekontrolowanym wkraczaniem zabudowy w obszary cenne przyrodniczo. Dla terenów zainwestowanych w studium ustalono wskaźnik minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej w przedziale 15–80%, co ma na celu zapewnić niezbędne minimum dla utrzymania różnorodności biologicznej poszczególnych terenów.

W wyniku realizacji zabudowy na terenach dotychczas użytkowanych rolniczo, nastąpi zmniejszenie powierzchni siedlisk, co może wiązać się ze zubożeniem świata roślin i zwierząt.

Wraz z zabudową pojawią się nowe gatunki roślin, niemniej jednak w większości przypadków będą to gatunki ozdobne bądź uprawne. Globalna strategia ochrony różnorodności biologicznej wymienia wprowadzanie gatunków obcych, jako jedną z bezpośrednich przyczyn zmniejszania się różnorodności biologicznej, dlatego też zaleca się wprowadzanie w miarę możliwości gatunków rodzimych. Wprowadzenie obszarów zabudowy, będzie powodowało wtórne, długoterminowe i stałe oddziaływanie na różnorodność biologiczną mające charakter lokalny.

Nowym elementem w krajobrazie gminy może być zbiornik retencyjny przepływowy, realizowany w większości na terenie miasta Przasnysz, na rzece Węgiec. Nowy zbiornik retencyjny z jednej strony wiąże się z przegrodzeniem rzeki, a więc utrudnieniem migracji ryb i innych zwierząt związanych z siedliskami dolin. Z drugiej strony budowa zbiornika wpływa korzystnie na właściwości retencyjne obszaru, mikroklimat, zróżnicowanie siedliskowe.

Z uwagi na zachowanie terenów najcenniejszych przyrodniczo, a wprowadzenie terenów budowlanych głównie w granicach terenów rolnych oddziaływanie negatywne na różnorodność biologiczną nie będzie oddziaływaniem znaczącym. Zmiany te nie spowodują przerwania powiązań ekologicznych przy zachowaniu odpowiednich luk w zabudowie na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Północne tereny gminy znajdują się w obszarze korytarza ekologicznego o nazwie Lasy Przasnyskie gdzie zalecane jest wprowadzanie zalesień. Zgodnie z tymi zaleceniami w studium gminy Przasnysz wskazano tereny przeznaczone do zalesień (ZLz).

11.3 Wpływ na zwierzęta

Ustalenia studium nie powinny stworzyć bezpośredniego zagrożenia dla fauny analizowanego terenu, aczkolwiek wprowadzenie nowych obszarów zabudowy (mieszkaniowo-usługowej, zagrodowej, inne) zmienia dotychczasowe funkcjonowanie występujących tam gatunków zwierząt, przekształcając ich siedliska i zmuszając do migracji. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, długoterminowe i stałe, o charakterze lokalnym. Na nowych terenach inwestycyjnych nastąpi sukcesywna zmiana składu gatunkowego na charakterystyczny dla terenów synantropijnych. Będzie to oddziaływanie wtórne, długoterminowe i lokalne. Nie przewiduje się jednak, by były to oddziaływania znaczące, ponieważ tereny nowej zabudowy zlokalizowane są głównie w połączeniu z terenami zabudowy już istniejącej lub w ich sąsiedztwie na terenach w głównej mierze użytkowanych rolniczo. Ustalenia projektowanego dokumentu nie zagrażają występowaniu cennych gatunków zwierząt.

Projektowana linia kolejowa może mieć istotny wpływ na zwierzęta, szczególnie w północnej części gminy, gdzie przebiega przez kompleks leśny i korytarze ekologiczne rangi krajowej.

Oddziaływanie linii kolejowych na zwierzęta ma miejsce w fazie realizacji (krótkoterminowe) i eksploatacji (długoterminowe). W każdej fazie można wydzielić oddziaływanie chwilowe

i oddziaływanie trwałe. Oddziaływanie na zwierzęta w czasie eksploatacji polega głównie na tworzeniu bariery dla migracji zwierząt – mechanicznej i behawioralnej.

Bariera mechaniczna to tor i nasyp lub inne elementy – wykopy, tunele. Głębokie wykopy i wysokie nasypy utrudniają przemieszczanie się większości grup zwierząt. Najtrudniej przemieszczać się małym zwierzętom – torowisko pokryte tłuczniem, szyny, elementy odwodnienia stanowią poważną przeszkodę fizyczną. Ponadto nietoperze i ptaki giną, zderzając się z elementami sieci trakcyjnej lub po uderzeniu w czoło lokomotywy.

Bariera behawioralna to odstraszenie zwierząt przez przejeżdżające pociągi – ich obecność, hałas i wibracje, jak i również samą infrastrukturę techniczną kolei. Poza tym zwierzęta giną w zderzeniu z pociągami.

Nowym elementem w krajobrazie gminy może być zbiornik retencyjny przepływowy, realizowany w większości na tereni miasta Przasnysz, na rzece Węgiec. Nowy zbiornik retencyjny z jednej strony wiąże się z przegrodzeniem rzeki, a więc utrudnieniem migracji ryb i innych zwierząt związanych z siedliskami dolin. Z drugiej strony budowa zbiornika wpływa korzystnie na właściwości retencyjne obszaru, mikroklimat, zróżnicowanie siedliskowe.

Z ponadlokalnego punktu widzenia największym zagrożeniem jest fragmentacja siedlisk. Inwestycje liniowe przegradzają szlaki migracji zwierząt ograniczając swobodną migrację lub zmianę dotychczasowych tras migracyjnych, co w dalszej perspektywie czasowej uniemożliwia wymianę genów pomiędzy subpopulacjami.

11.4 Wpływ na rośliny

Projekt studium nie ingeruje w środowisko przyrodnicze – zachowuje lasy, wody powierzchniowe, łąki i wprowadza szereg zasad, które przyczynią się do zachowania i poprawienia ich stanu. Pod nową zabudowę przeznaczane są grunty rolne zlokalizowane wokół już istniejącej zabudowy. Studium chroni krajobraz w całej gminie, pozwala na zachowanie i właściwe użytkowanie lasów i użytków zielonych, zapewnia ciągłość korytarzy ekologicznych i minimalizuje rozpraszanie zabudowy.

Przeznaczenie gruntów leśnych na cele nieleśne

Celami polityki ochrony terenów leśnych określonej w studium jest przede wszystkim ograniczenie przeznaczania terenów leśnych na cele nieleśne, zapobieganie procesom degradacji lasów, fragmentacji i rozdrobnienia, zapewnienie możliwości powiększenia powierzchni kompleksów leśnych. W szczególności lasy oraz inne zadrzewienia, w tym otuliny biologiczne cieków, zadrzewienia śródpolne, położone w granicach obszarów wchodzących w krajową sieć ekologiczną o funkcjach korytarzowych, powinny podlegać bezwzględnej ochronie przed zmianą sposobu użytkowania.

W miejscu powstawania nowych obiektów na terenach dotychczas niezabudowanych nastąpi lokalne, bezpośrednie, długoterminowe i stałe zubożenie lub zlikwidowanie istniejącej roślinności. Zmniejszeniu ulegnie powierzchnia biologicznie czynna, w większości przypadków nie ulegną zanikowi cenne zbiorowiska roślinne, jedynie w przypadku wprowadzenia zabudowy w obrębie terenów łąkowych można mówić o zubożeniu szaty roślinnej. Nowe tereny budowlane wprowadzane są głównie na obszary pozbawione szaty roślinnej, stanowiące grunty orne.

Niekorzystną zmianą będzie wycinka drzew (głównie sosny i brzozy) na wyznaczonych w studium terenach i obszarach górniczych (PG) w północnej części gminy.

W wyniku powstania nowej zabudowy w obrębie nowo wyznaczonych obszarów wprowadzone zostaną gatunki obce, które mogą przyczynić się do zmiany szaty roślinnej na omawianym terenie. Będzie to wtórne oddziaływanie ustaleń studium.

W studium wskazuje się zachowanie najcenniejszych przyrodniczo obszarów – kompleksy leśne, roślinność stanowiąca biologiczną obudowę cieków, cenne zadrzewienia parkowe. Będą one podlegać ochronie, co ocenia się pozytywnie w niniejszej prognozie.

Projektowana linia kolejowa przebiega głównie przez tereny rolnicze, jednak w północnej części gminy przecina kompleks leśny. Na potrzeby budowy trasy (nasypów, infrastruktury) wycięty zostanie pas lasu. W proponowanym przebiegu inwestycji lasy to przede wszystkim monokultury sosny w wieku 6–50 lat na siedlisku boru świeżego. Wycięcie tych lasów nie wiąże się z wysokimi stratami. Ponadto trasa linii kolejowej będzie przebiegać przez dolinę Morawki i Węgierki. Oba ciekі mają dość wąski w miejscu krzyżowania się z linią kolejową doliny, niemniej należy liczyć się z przegrodzeniem doliny i zniszczeniem części siedlisk, szczególnie na etapie budowy linii kolejowej.

11.5 Oddziaływanie na wodę

Źródłem do zaopatrzenia gminy Przasnysz w wodę na cele bytowo-gospodarcze pozostaną ujęcia trzeciorzędowych wód głębszych z Głównego Zbiornika Wód podziemnych nr 215. Podstawowymi ujęciami wody dla gminy pozostaną stacje uzdatniania wody: Mirów, Mchowo, Helenowo Nowe, Szla, Leszno.

Wraz z rozwojem zabudowy i zagospodarowywaniem nowych terenów planuje się rozbudowę sieci wodociągowej o brakujące odcinki na terenach dotychczas nieuzbrojonych. W uzasadnionych przypadkach, przy braku technicznej możliwości oraz ekonomicznej zasadności realizacji przyłącza wodociągowego, dopuszcza się stosowanie rozwiązań indywidualnych, do czasu objęcia terenu siecią wodociągową. Zakłada się, że rozbudowa sieci będzie prowadzona w miarę możliwości w liniach rozgraniczających dróg.

Wszystkie ujęcia wód posiadają strefę ochrony bezpośredniej studni.

Dla ujęcia wód Leszno i Mirów ustanowione zostały strefy zewnętrznej ochrony pośredniej, która obejmuje obszar zasilania ujęcia wody. W strefie tej obowiązują zakazy wynikające z zapisów w dokumentacji hydrologicznej ujęcia. Na terenach ochrony pośredniej zabrania się lub ogranicza wykonywanie robót oraz innych czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia.

W wyniku realizacji ustaleń studium nie przewiduje się bezpośrednich negatywnych oddziaływań na wody, zarówno powierzchniowe jak i podziemne. Mogą one być jedynie incydentalnie zanieczyszczone w drodze infiltracji niepożądanymi spływami z terenów zabudowanych oraz w przypadku awarii sieci kanalizacyjnej, urządzeń produkcyjnych czy podczas zdarzenia drogowego, z udziałem pojazdów przewożących substancje niebezpieczne. Będą to oddziaływania pośrednie, krótkoterminowe. Prawdopodobieństwo wystąpienia tego rodzaju oddziaływania jest bardzo niewielkie. Mogą to być raczej oddziaływania o charakterze lokalnym, ale w przypadku dużej skali awarii mogą się przerodzić w ponadlokalne. Ponadto prace budowlane podczas realizacji nowych inwestycji mogą w niewielki sposób wpłynąć na obniżenie poziomu zwierciadła wody gruntowej, ale nie powinno być to oddziaływanie znaczące.

Nowym elementem w krajobrazie gminy może być zbiornik retencyjny przepływowy, realizowany w większości na terenie miasta Przasnysz, na rzece Węgierce. Nowy zbiornik retencyjny z jednej strony wiąże się z przegrodzeniem rzeki, a więc utrudnieniem migracji ryb i innych zwierząt związanych z siedliskami dolin. Z drugiej strony budowa zbiornika wpływa korzystnie na właściwości retencyjne obszaru, mikroklimat, zróżnicowanie siedliskowe.

Przy prawidłowym funkcjonowaniu systemu kanalizacji nie powinno dojść do negatywnych wpływów na wody powierzchniowe i podziemne.

Projektowana linia kolejowa będzie wyposażona w nowoczesne systemy odprowadzania wody i nie powinna stanowić zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych.

11.6 Oddziaływanie na powietrze

Na terenie województwa mazowieckiego, w granicach którego położona jest gmina Przasnysz, podstawowym źródłem zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza jest emisja antropogeniczna

pochoǳąca głównie z działalności przemysłowej (emisja punktowa), z sektora bytowego (emisja powierzchniowa) oraz komunikacyjna (emisja liniowa). Emisja sektorowa pochodzi głównie z terenów zabudowy mieszkaniowej ogrzewanej indywidualnie, oczyszczalni ścieków, hałd, wysypisk. Emitowane są głównie: SO₂, NO_x, CO, węglowodory i znaczne ilości pyłów zawieszonych. O stanie jakości powietrza na terenie gminy oraz występujących w nim możliwych zanieczyszczeń wnioskować można jedynie z oceny pośredniej, ponieważ na terenie gminy nie prowadzi się pomiarów z zakresu zanieczyszczeń powietrza.

Na terenie gminy Przasnysz oraz powiatu nie ma punktów pomiarowych jakości powietrza, dlatego też przy ocenianiu jakości powietrza należy korzystać z opracowań dla całego województwa mazowieckiego.

Zgodnie z wynikami „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim w 2001 roku” zanotowano przekroczenia poziomów dopuszczalnych powieszonych o margines tolerancji oraz poziomów docelowych, co jest obserwowane na terenach gęściej zabudowanych lub w miastach. Dlatego też przekroczenia pyłów PM_{2,5} i PM₁₀ oraz benzo(a)piranu nie będą w większej mierze dotyczyły analizowanego obszaru.

Realizacja nowych terenów zabudowy mieszkaniowo-usługowej, zagrodowej, usługowej, przemysłowej i innych wiąże się ze wzrostem zapotrzebowania na energię i ciepło, w wyniku czego wzrośnie emisja gazów i pyłów do powietrza, głównie z tzw. źródeł powierzchniowych (palenisk domowych). Wprowadzenie nowych terenów zabudowy spowoduje przyrost punktowych źródeł emisji.

W gminie Przasnysz przewiduje się dalszy rozwój indywidualnych kotłowni zaopatrujących w ciepło budynki mieszkalne, użyteczności publicznej oraz zakłady usługowe. Nie ma natomiast zbiorczych systemów ogrzewania ani sieci do przesyłu czynnika grzewczego. Budownictwo jednorodzinne, zakłady usługowe i użyteczności publicznej posiadają własne kotłownie oparte na paliwach stałych, oleju opałowym lub gazie (ze zbiorników). Planowana jest stopniowa rezygnacja z ogrzewania paliwem stałym na rzecz paliw ciekłych i gazowych w związku z planowaną gazyfikacją gminy Przasnysz. Źródła ciepła na terenie gminy powinny być systematycznie modernizowane, co pozwoliłoby na zmniejszenie emisji zanieczyszczeń.

W wyniku zwiększenia powierzchni terenów budowlanych nastąpić może wzrost emisji gazów i pyłów do powietrza, szczególnie w sezonie grzewczym, co będzie oddziaływaniem długoterminowym, bezpośrednim i pośrednim.

Gmina Przasnysz nie posiada rozdzielczej sieci gazowej zaopatrującej odbiorców indywidualnych oraz przedsiębiorstwa w gaz ziemny. Zakłada się, że tereny mieszkaniowe o zwartej zabudowie w gminie Przasnysz będą miały dostęp do rozdzielczej sieci gazowej średniego ciśnienia, po przeprowadzeniu i pozytywnym wyniku analizy technicznych i ekonomicznych możliwości realizacji inwestycji. Na terenie gminy Przasnysz zaprojektowano budowę gazociągu wysokiego ciśnienia w dwóch przebiegach Maków – Krasne – Przasnysz i Przasnysz – Chorzele wraz z projektowanymi stacjami redukcyjno-pomiarowymi w miejscowości Sierakowo. Realizacja tych wytycznych z pewnością pozwoli w dłuższej perspektywie czasu na zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza. Będzie to oddziaływanie o charakterze długoterminowym.

W fazie wznoszenia nowych obiektów budowlanych nastąpi czasowe oddziaływanie na powietrze atmosferyczne związane z pracą urządzeń budowlanych oraz transportem materiałów na place budowy. Będzie to pogorszenie warunków akustycznych i zanieczyszczenie pyłowe powietrza, jednak nie przewiduje się, aby było to znaczące oddziaływanie. Prawdopodobnie po zakończeniu inwestycji nastąpi przywrócenie stanu pierwotnego. Będzie to, więc oddziaływanie bezpośrednie, chwilowe.

Projektowana linia kolejowa może się przyczynić do zanieczyszczenia powietrza poprzez emisję spalin przez silniki spalinowe pojazdów szynowych. Przy wykorzystaniu starych pojazdów wartości dopuszczalne mogą być przekraczane, natomiast przy zakupie nowego taboru nie powinny stanowić

znaczących uciążliwości. Należy również podkreślić, że globalnie transport zbiorowy, a zwłaszcza kolejowy, przyczynia się do zmniejszania emisji zanieczyszczeń do powietrza.

11.7 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Realizacja ustaleń projektu studium będzie wiązać się z powstawaniem zagrożenia dla powierzchni ziemi i krajobrazu na obszarze objętym opracowaniem. Do głównych czynników powodujących degradację powierzchni ziemi i krajobrazu należy zaliczyć: wydobywanie kopalin, techniczną zabudowę powierzchni ziemi, lokalne zaśmiecanie powierzchni gruntu, składowanie nawozów organicznych (np. obornika) bez odpowiednich zabezpieczeń, niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin, oddziaływanie gazów i pyłów emitowanych ze źródeł punktowych i liniowych.

Zgodnie z ustaleniami Studium po zakończeniu eksploatacji kopaliny należy wykonać rekultywację terenu w oparciu o ustalony w decyzjach administracyjnych kierunek i warunki prowadzenia rekultywacji. Należy zadbać wówczas o poprawę walorów krajobrazowych tych terenów.

Do niekorzystnych przekształceń terenu, związanych z realizacją ustaleń studium, dochodzić będzie przede wszystkim podczas prowadzenia wszelkich prac budowlanych. Z uwagi na wyznaczenie w *Studium* nowych terenów przeznaczonych do zainwestowania przewiduje się nasilenie tego typu przekształceń. Będzie to oddziaływanie bezpośrednie, krótkoterminowe, lokalne. Na obszarze gminy Przasnysz nie występują obszary osuwania się mas ziemnych.

Do zanieczyszczenia lub też degradacji gleb w największym stopniu przyczynia się: zakwaszenie gleb, zjawiska erozyjne, zanieczyszczenie substancjami chemicznymi oraz eksploatacja surowców naturalnych. Do głównych zagrożeń dla powierzchni ziemi zaliczyć można:

- przeznaczanie obszarów występowania gleb najwyższych klas bonitacyjnych pod inwestycje, w tym pod budownictwo mieszkaniowe,
- wspomniane wcześniej zanieczyszczenie gleb związkami chemicznymi (w tym metalami ciężkimi w terenach zabudowanych, wzdłuż dróg oraz na obszarach intensywnie użytkowanych rolniczo na skutek nieprawidłowego dawkowania nawozów i chemizacji),
- składowanie odpadów w nieodpowiednich miejscach (tzw. „dzikie składowiska” odpadów, wylewiska),
- zanieczyszczenie gleb ściekami bytowymi odprowadzanymi do ziemi w obszarach osadnictwa wiejskiego, pozbawionych systemu kanalizacji,
- zanieczyszczenie gleb odciekami z obornika lub kiszzonek przyzrywanych na nie uszczelnionym podłożu,
- zanieczyszczenie gleb wodami deszczowymi z koron dróg lub stacji paliw.

Ustalenia *Studium* mają na celu ograniczenie niekorzystnych wpływów na powierzchnię ziemi. Dla terenów rolniczych wprowadzono następujące zapisy:

- regulację granicy polno-leśnej poprzez zalesianie gruntów rolnych nieprzydatnych i mało przydatnych do produkcji rolniczej,
- ochronę przed zmianą użytkowania zwartych kompleksów o najlepszych i średnich, w skali gminy, warunkach naturalnych do produkcji rolniczej,
- ochronę występujących wewnątrz kompleksów rolnych różnych podmokłości, torfowisk, źródeł itp.,

- promocję różnorodnych form rolnictwa ekologicznego i produkcji zintegrowanej (np. gospodarstwa ekologiczne) przede wszystkim w określonych terenach systemu przyrodniczego oraz na pozostałych obszarach rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- poprawę wartości użytkowej gruntów między innymi zwiększanie retencji, działania melioracyjne, właściwe zabiegi agrotechniczne (dostosowanie roślin do możliwości kompleksów glebowo-rolniczych, wapnowanie, nawożenie, itp).

Przeznaczenie terenu pod funkcje określone w studium nie wiąże się z zanieczyszczeniem gleby lub ziemi pod warunkiem prawidłowej gospodarki odpadami i ściekami. Działania podjęte na terenie gminy w zakresie gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami są w tym względzie prawidłowe w stosunku do istniejących uwarunkowań. Ewentualne zagrożenia związane są ze zjawiskami i incydentami, których wystąpienia nie można przewidzieć tj.: awarie oraz katastrofy skutkujące wyciekami substancji zanieczyszczających i ich przedostawaniem się do gleby.

Zagrożeniem może być możliwość wystąpienia lokalnego skażenia gleb wzdłuż dróg, którego intensywność zależeć będzie od natężenia ruchu i ilości stosowanych środków służących do utrzymania dróg (przede wszystkim soli). Również w trakcie realizacji ewentualnych prac budowlanych może dojść do zanieczyszczenia poprzez składowanie surowców i odpadów budowlanych.

Przeznaczenie terenu na cele inwestycyjne oraz pod projektowane tereny budownictwa mieszkaniowego i zagrodowego, czyli pod funkcje określone w studium będzie skutkowało trwałym zniszczeniem pokrywy glebowej. Przekształcenie profilu glebowego będzie miało miejsce wszędzie tam gdzie prowadzone będą wszelkie prace budowlane.

W wyniku realizacji ustaleń studium część terenów obecnie niezainwestowanych lub zainwestowanych w znikomym stopniu, o znacznym udziale powierzchni biologicznie czynnej zostanie zabudowanych. Przekształcenia powierzchniowej warstwy ziemi opisywanego obszaru związane będą z wykopami pod fundamenty nowych budynków i z budową dróg, co spowoduje zmianę naturalnego ukształtowania powierzchni ziemi na terenach zainwestowania. Wystąpią zatem oddziaływania bezpośrednie, długoterminowe i stałe na skutek zajmowania gruntów pod zabudowę mieszkaniową, usługową oraz budowę infrastruktury drogowej. Wystąpią również krótkoterminowe i chwilowe oddziaływania, związane z etapem prowadzenia prac budowlanych (czasowe deformacje terenu, wykopy itp.).

Projektowana linia kolejowa może się przyczynić do liniowego zanieczyszczenia gruntów poprzez:

- zużycie szyn i hamulców (Fe);
- wycieki z maszyn i agregatów pociągu (oleja smarne);
- przenikanie impregnatów z podkładów do gruntu;
- przenikanie z popiołu węglowego używanego do ścieżek żwirowych;
- magazynowanie i przewożenie paliw;
- bakterie Coli z toalet dyspersyjnych,
- wypadki.

11.8 Oddziaływanie na krajobraz

Cenny i ciekawy układ kulturowo-przyrodniczy stanowi krajobraz gminy. Układ ten ujawnia się poprzez harmonijne usytuowanie siedlisk zabudowy wiejskiej, rozłogów pól, jak również zadrzewień przy naturalnych ciekach wodnych.

Przez teren gminy przebiegają trzy główne szlaki turystyczne: Walory Puszczy Kurpiowskiej, Zielony Szlak Rowerowy oraz Trakt Królewski.

W wyniku realizacji ustaleń studium na obszarze objętym opracowaniem krajobraz będzie ulegał stopniowemu przekształcaniu. Największe zmiany nastąpią przede wszystkim w wyniku zwiększenia zasięgu terenów zabudowy w obrębie gminy. Studium wyznacza zwarte obszary zabudowy wzdłuż ciągów komunikacyjnych, utrwalające układ przestrzenny gminy. Będzie to oddziaływanie długoterminowe, bezpośrednie o charakterze lokalnym.

Wyznaczone w studium tereny zabudowy zagrodowej są rozproszone na obszarze całej gminy, co wynika z takiej lokalizacji istniejących gospodarstw. Dopuszczalne jest przeznaczanie terenów rolnych pod zabudowę zagrodową oraz inne budynki i urządzenia wchodzące w skład gospodarstw rolnych służących wyłącznie produkcji rolniczej, przetwórstwu rolno-spożywczemu bądź agroturystyce, zgodnie z przepisami odrębnymi i na zasadach określonych w miejscowym planie.

Zapisy zawarte w niniejszym studium przyczynią się do ograniczenia niekorzystnych zmian w krajobrazie. Wprowadzono pewne ograniczenia w zakresie możliwości lokalizacji zabudowy w obrębie terenów rolnych, dotyczące m.in.: ochrony najlepszych zwartych kompleksów rolnych, podmokłości, torfowisk, źródeł, itp. Będzie miało to wpływ pozytywny, bezpośredni, lokalny. Pozytywnie ocenia się także zachowanie kompleksów leśnych oraz biologicznej obudowy cieków, a także otwartych terenów rolnych.

Bezpośredni, lokalny i negatywny wpływ na krajobraz ma również odkrywkowa eksploatacja złóż, po jej zakończeniu będzie wykonana rekultywacja terenu zgodnie z kierunkiem i warunkami określonymi w decyzjach administracyjnych.

Nowym elementem w krajobrazie gminy może być zbiornik retencyjny przepływowy, realizowany w większości na tereni miasta Przasnysz, na rzece Węgiec. Nowy zbiornik retencyjny z jednej strony wiąże się z przegrodzeniem rzeki, a więc utrudnieniem migracji ryb i innych zwierząt związanych z siedliskami dolin. Z drugiej strony budowa zbiornika wpływa korzystnie na właściwości retencyjne obszaru, mikroklimat, zróżnicowanie siedliskowe. Ponadto planuje się realizację farm fotowoltaicznych. Ogniwa słoneczne ułożone na dużych powierzchniach są elementem nieharmonijnym, jednak nie dominują w krajobrazie, nie przeznaczają się również pod nie bardzo dużych powierzchni.

Zachowanie walorów krajobrazowych gminy Przasnysz zależeć będzie przede wszystkim od rodzaju zagospodarowania poszczególnych działek, szczególnie zaś od kształtowania obiektów budowlanych, co w sposób szczególny powinno zostać określone na etapie sporządzania planów miejscowych.

Projektowana linia kolejowa będzie nowym elementem w krajobrazie. Tam gdzie przebiega równoległe do istniejących dróg czy przez tereny produkcyjne – nie będzie silnie wyeksponowana. Podobnie w przypadku jej przebiegu przez las. Natomiast w przypadku fragmentów przebiegających przez tereny niskiej zabudowy lub pola – będzie nowym, charakterystycznym elementem. Z uwagi na dość mało zróżnicowanie rzeźby nie przewiduje się by tworzono nasypy i wykopy o dużych gabarytach.

11.9 Oddziaływanie na klimat

Do czynników kształtujących klimat zaliczamy: zanieczyszczenia powietrza, promieniowanie słoneczne, usłonecznienie, zachmurzenia, opady, temperaturę, wilgotność względną oraz prędkość wiatru. W wyniku wzrostu powierzchni zabudowy w stosunku do stanu istniejącego przewiduje się lokalne, pośrednie oddziaływanie na mikroklimat gminy. Może nastąpić także niewielkie podwyższenie temperatury powietrza na skutek emisji ciepła antropogenicznego, pochodzącego ze spalania paliw i przyrostu powierzchni sztucznych, powodujących podwyższenie temperatury radiacyjnej podłoża. Zauważalne może być również zmniejszenie prędkości wiatru na skutek spadku udziału terenów otwartych. Ewentualne oddziaływania tego typu będą miały charakter lokalny i stały.

Natomiast planowane zalesienia w różnych częściach gminy oraz ochrona lokalnych podmokłości, torfowisk, źródeł itp. na terenach rolnych będą wywierać pozytywny wpływ na mikroklimat i sprzyjać zatrzymywaniu wilgoci.

W studium wskazuje się możliwość lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100 kW – elektrowni fotowoltaicznych. Zwiększanie produkcji energii z odnawialnych źródeł jest zjawiskiem pozytywnym, wpisującym się w ideę gospodarki niskoemisyjnej, która ma na celu m.in. ograniczanie emisji gazów cieplarnianych.

11.10 Oddziaływanie na zasoby naturalne

W projekcie studium zachowano najcenniejsze w skali gminy zasoby środowiska przyrodniczego. Zachowane zostaną zbiorowiska leśne, biologiczna obudowa cieków, ochroną planistyczną objęto także lokalne podmokłości, torfowiska, źródłiska, itp. na terenach rolnych. Będzie to pośrednio, pozytywnie oddziaływanie ustaleń studium.

W miejscach występowania złóż kopalin studium wyznacza tereny i obszary górnicze (PG) w celu umożliwienia eksploatacji tych zasobów.

11.11 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Na terenie gminy Przasnysz obecne są obiekty objęte ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków, obiekty wpisane do wojewódzkiej ewidencji zabytków, obiekty o wartości kulturowej, nie objęte ochroną prawną. Ponadto w gminie obecne jest historyczne ukształtowanie układów osadniczych, wyznaczone są także strefy ochrony konserwatorskiej (A – ścisła, K – krajobrazowa, E – ochrony ekspozycji, OA – obserwacji archeologicznej). Dla wszystkich tych obiektów i stref ustalono w studium ogólne zasady ich ochrony. Na terenie gminy Przasnysz nie występują miejsca pamięci narodowej oraz dobra kultury współczesnej.

W dokumencie studium określone zostały ogólne zasady ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego. Z uwagi na fakt, iż na terenie gminy istnieją obiekty charakteryzujące się wysokimi walorami w zakresie dziedzictwa kulturowego, zgodnie z wytycznymi studium, powinien zostać stworzony Program Opieki nad Zabytkami gminy Przasnysz.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest także wiele stanowisk archeologicznych. Ocena ich wartości poznawczej tylko na podstawie rejestracji powierzchniowej (bez wnikania w struktury nawarstwień) uniemożliwia uznanie któregokolwiek z nich jako bezwartościowe. Dlatego też w studium uznano, że obszary przez niezajmowane są dostępne do celów inwestycyjnych, pod warunkiem przeprowadzenia badań archeologicznych przed realizacją wszelkich inwestycji wiążących się z usunięciem wierzchniej warstwy gleby. Obszary stanowisk archeologicznych powinny być uwzględniane podczas prowadzenia prac ziemnych związanych z zabudową i zagospodarowaniem terenu, zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Dobra materialne

Oceniając dobro materialne, jako wszystkie środki, które mogą być wykorzystane, bezpośrednio lub pośrednio, do zaspokojenia potrzeb ludzkich, stwierdzić należy jednoznacznie, że zapisy studium służą ogólnemu rozwojowi gminy Przasnysz, a więc wzbogaceniu dóbr materialnych przy racjonalnym wykorzystaniu już istniejących elementów zagospodarowania.

Podsumowując należy stwierdzić, że ustalenia studium będą pośrednio w sposób stały pozytywnie oddziaływać na obiekty zabytkowe, strefy ochronny konserwatorskie oraz pozostałe dobra materialne.

11.12 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary chronione na mocy ustawy o ochronie przyrody

Na obszarze gminy Przasnysz nie występują powierzchniowe formy ochrony przyrody ustanowione na mocy ustawy o ochronie przyrody.

Najbliżej gminy zlokalizowany jest Krośnicko-Kosmowski Obszar Chronionego Krajobrazu, który obejmuje swoim zasięgiem gminę Czernice Borowe, graniczącą z Przasnyszem od strony zachodniej. Od strony wschodniej Przasnysz graniczy z gminą Jednoróżec, w obrębie której zlokalizowany jest obszar Natura 2000 obejmujący specjalne obszary ochrony siedliskowej Zachodniokurpiowskie Bory Sasankowe (PLH 140052) oraz fragment obszaru Natura 2000 ustanowionego w celu specjalnej ochrony ptaków – Dolina Omulwi i Płodownicy (PLB 140005). Poza granicą powiatu na terenie powiatu Makowskiego od strony wschodniej Przasnysza, zlokalizowany jest rezerwat przyrody Zwierzyniec. Ponadto cały powiat przasnyski jest położony w rejonie Zielonych Płuc Polski.

Nie przewiduje się aby projekt Studium gminy Przasnysz wpływał w sposób negatywny na ww. powierzchniowe formy ochrony przyrody zlokalizowane poza granicami gminy.

Na terenie objętym opracowaniem zlokalizowane są jedynie pomniki przyrody, które są objęte ochroną zgodnie z ustawą o ochronie przyrody.

11.13 Ryzyko wystąpienia poważnych awarii

Zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska przez poważną awarię rozumie się „zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w którym występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzących do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”. O zaliczeniu zakładu do kategorii o zwiększonym ryzyku lub o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii decyduje minister ds. gospodarki w porozumieniu z ministrem ds. zdrowia, ministrem ds. wewnętrznych i ministrem ds. ochrony środowiska.

Do obiektów uciążliwych niewątpliwie należy zaliczyć zakłady o dużym oraz zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska podaje dwie kategorie obiektów, dla których występuje ryzyko wystąpienia awarii: zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR) oraz zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR). Zakwalifikowanie obiektu do jednej z wyżej wymienionych kategorii określa rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Rejestr zakładów, w których występuje ryzyko wystąpienia awarii, prowadzi Państwowa Wojewódzka Straż Pożarna, która też przypadku wystąpienia awarii, wraz z Wojewódzkim Inspektoratem Ochrony Środowiska w Warszawie, jest zobowiązana do podjęcia wszelkich czynności w celu usunięcia skutków zdarzenia.

Na terenie gminy Przasnysz, zgodnie z wykazem danych o aktualizowanym corocznie rejestrze substancji niebezpiecznych znajdujących się w zakładach zlokalizowanych na obszarze województwa mazowieckiego, nie występują zakłady o zwiększonym (ZZR) i dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR). Najbliżej zlokalizowanymi zakładami stwarzającymi zagrożenie są zakłady zlokalizowane są w odległości ok 100km, na terenie miasta Płock.

Zgodnie z ustaleniami Studium, w terenach oznaczonych symbolami MU, U, UT ustalono zakaz realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem: urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz przedsięwzięć.

12 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Przeznaczenie terenu pod funkcje określone w projekcie studium będzie miało wpływ na wody podziemne, powierzchniowe, jakość powietrza, klimat, florę oraz faunę, co wynika z zagospodarowania terenów pod zabudowę mieszkaniową, zagrodową, usługową oraz na tereny obiektów produkcji, składów, magazynów i usług oraz ciągi komunikacyjne.

W celu ograniczenia ewentualnego negatywnego wpływu na środowisko studium ustala podjęcie następujących działań:

- ochronę lasów poprzez zachowanie przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych walorów terenów leśnych, stanowiących element systemu przyrodniczego gminy oraz istotny walor dla rozwoju rekreacji;
- zakaz lokalizacji nowej zabudowy na terenach lasów (ZL) i zalesień (ZLz), oraz zakaz lokalizacji obiektów i urządzeń reklamowych na tych terenach;
- ponadto oprócz terenów ZL i ZLz studium wskazuje tereny parków (ZP) i wód powierzchniowych śródlądowych (WS) jako tereny które powinny być wyłączone spod zabudowy; nie dotyczy to obiektów drogowych, elementów infrastruktury technicznej, obiektów hydrotechnicznych lub służących ochronie środowiska bądź zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego;
- do terenów na których istnieje ograniczenie przeznaczenia pod zabudowę zaliczono także strefy ochronne wokół cmentarza w odległości 50m i 150m, tereny kolejowe, drogę krajową i wojewódzkie z uwagi na ich oddziaływanie, zgodnie z przepisami odrębnymi, jak również obszary rozmieszczenia urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy przekraczającej 100kV;
- utrzymanie naturalnej otuliny rzek i cieków wodnych, z zachowaniem zasad ochrony przeciwpowodziowej;
- regulację granicy polno-leśnej poprzez zalesianie gruntów rolnych nieprzydatnych i mało przydatnych do produkcji rolniczej;
- ochronę występujących wewnątrz kompleksów rolnych różnych podmokłości, torfowisk, źródlisk, itp.;
- poprawę wartości użytkowych gruntów, zwiększenie retencji, działania melioracyjne, właściwe zabiegi agrotechniczne;
- ustala minimalną powierzchnię biologicznie czynną dla poszczególnych terenów;
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez budowę nowych sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej, jak również budowę lokalnych oczyszczalni w wybranych miejscowościach;
- dla miejscowości, gdzie wprowadzenie zbiorczych systemów kanalizacji jest nieekonomiczne, należy rozważyć indywidualne przydomowe oczyszczalnie ścieków, indywidualne zbiorniki bezodpływowe (**Uwaga! Zbiorniki te muszą być szczelne z uwagi na lokalizację gminy w obrębie porowego GZWP nr 215**) z wywozem ścieków do punktów zlewnych lub do oczyszczalni;
- zakaz realizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko w terenach MU, U, UT, z wyjątkiem: urządzeń i obiektów infrastruktury technicznej i komunikacyjnej oraz przedsięwzięć;

- ochronę przed zmianą użytkowania zwartych kompleksów o najlepszych i średnich, w skali gminy, warunkach naturalnych do produkcji rolniczej;
- uwzględnienie w poszczególnych terenach ochrony przed uciążliwym oddziaływaniem w zakresie klimatu akustycznego zgodnie z przepisami odrębnymi. Pod pojęciem ochrony terenu przed uciążliwym oddziaływaniem w zakresie klimatu akustycznego należy rozumieć obowiązek zastosowania przez właściciela terenu (inwestora) zabezpieczeń budynków mieszkalnych przed hałasem i drganiami (np. ekranowania, wprowadzenia pasów zieleni izolacyjnej), w przypadku przekroczenia obowiązujących norm, zgodnie z przepisami odrębnymi.

12.1 Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Na terenie gminy Przasnysz ani w jej bezpośrednim sąsiedztwie nie ma obszarów Natura 2000.

13 Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przasnysz to jeden z najważniejszych dokumentów strategicznych dotyczących rozwoju tego obszaru. *Studium* jest dokumentem umożliwiającym władzom samorządowym realizację strategicznej polityki przestrzennej. Należy przyjąć, że polityka ta jest wynikiem oczekiwań mieszkańców gminy oraz stanowi ofertę dla potencjalnych inwestorów zewnętrznych, których działalność może przyspieszyć rozwój społeczny i gospodarczy gminy.

Rozwiązania przyjęte w studium są koncepcją rozwoju gminy, która umożliwia dalsze funkcjonowanie systemu złożonego z wielu elementów, szeregu powiązań i oddziaływań między nimi. Ustalenia projektowanego dokumentu zostały przystosowane na etapie projektowania do wymogów ochrony środowiska przyrodniczego i w związku z powyższym trudno jest sprecyzować rozwiązania alternatywne do już zaproponowanych w studium.

Podstawowe problemy z zakresu ochrony środowiska zostały w projekcie studium rozwiązane w sposób prawidłowy. W trakcie analiz na etapie sporządzania projektu studium tworzono i porównywano różne warianty zagospodarowania terenu objętego opracowaniem. Projekt studium uwzględnia wariant najkorzystniejszy pod względem społecznym, ekonomicznym oraz ekologicznym.

W celu ograniczenia mogących się pojawić negatywnych oddziaływań na środowisko i krajobraz proponuje się podjęcie następujących działań i zamierzeń:

- w celu ochrony przed hałasem zaleca się sytuowanie budynków równolegle do rozchodzących się fal akustycznych, w szczególności na terenach przylegających do potencjalnych źródeł hałasu (drogi, tereny powierzchniowej eksploatacji surowców),
- minimalizację oddziaływań środowiskowych prac budowlanych, powodujących degradację pokrywy glebowej. Powinny zostać podjęte działania, polegające na zdejmowaniu wierzchniej warstwy gleby, a następnie jej ponownym układaniu w tym samym miejscu (technika cut-and-cover). Tereny prowadzonych prac budowlanych powinny być oddzielone od innych terenów fizycznymi barierami, których nie będzie wolno przekraczać pojazdom i maszynom budowlanym ani robotnikom. Budowa tymczasowych dróg dojazdowych powinna być ograniczona, a zaplecza budowy umieszczone w miejscach, gdzie w pobliżu nie znajdują się żadne tereny chronione lub ciekі wodne. Podczas prowadzenia prac budowlanych niezbędne

jest zraszanie wodą terenów pylących; nie dopuszczalne jest palenie jakichkolwiek odpadów na placach budowy.

13.1 Metody dokonania oceny prowadzącej do wyboru albo wyjaśnienia braku rozwiązań alternatywnych

Rysunek studium został uzupełniony o nowo wyznaczone tereny inwestycyjne wynikające z napływających wniosków osób prywatnych oraz zaobserwowanego zapotrzebowania w gminie Przasnysz na tereny o danej funkcji.

Do terenów, dla których powinny być wyłączone spod zabudowy zaliczono w studium tereny zieleni parkowej (P), lasów (ZL), zalesień (ZLz), wód powierzchniowych śródlądowych (WS). Również na terenach rolnych wprowadzono ograniczenia w zakresie możliwości realizacji zabudowy zagrodowej i budynków towarzyszących. Nie ma powierzchniowych form ochrony przyrody na terenie gminy Przasnysz, obecne są jedynie pomniki przyrody, które podlegają ochronie zgodnie z przepisami odrębnymi. W studium wskazano także projektowany pomnik przyrody i użytek ekologiczny.

Rozwiązania przyjęte w projekcie studium są koncepcją rozwoju gminy, która umożliwi dalsze funkcjonowanie systemu złożonego z wielu elementów, szeregu powiązań i oddziaływań między nimi. Ustalenia projektowanego dokumentu zostały przystosowane na etapie projektowania do wymogów ochrony środowiska przyrodniczego i w związku z powyższym trudno jest sprecyzować rozwiązania alternatywne do już zaproponowanych w projekcie studium.

14 Akty prawne uwzględnione w opracowaniu

- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017, poz. 519 t.j. ze zm.),
- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2017, poz. 1073 t.j.),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016, poz. 2134 t.j. ze zm.),
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2016, poz. 353 t.j. ze zm.),
- ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2017, poz. 1161 t.j.),
- ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014, poz. 1446 t.j. ze zm.),
- ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. 2017, poz. 788, t.j. ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2016, poz. 1131, t.j. ze zm.),
- ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. 2017, poz. 1121 t.j.),
- ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz. U. 2016, poz. 1987, t.j. ze zm.),
- ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2017, poz. 328, t.j.),
- ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. 2016, poz. 250 t.j. ze zm.),

- ustawa z dnia 10 lipca 2007 r. o nawozach i nawożeniu (Dz. U. z 2017 poz. 688 t.j.),
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2016, poz. 71 t.j.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi (Dz. U. z 2002, Nr 165, poz. 1359),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012, poz. 1031 t.j.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014, poz. 112 t.j.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie poważnych awarii objętych obowiązkiem zgłoszenia do Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2003 r. Nr 5, poz. 58),
- Dyrektywa 2009/147/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa,
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

15 Materiały źródłowe

- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przasnysz, BUDPLAN Sp. z o. o., Warszawa;
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Przasnysz, BUDPLAN Sp. z o. o., Warszawa;
- Kondracki J., 2009: Geografia regionalna Polski. 3 red. Warszawa: PWN;
- Kwiecień R., Zajac S., 2003: Krajowy Program Zwiększania Lesistości. Ministerstwo Środowiska, Warszawa;
- Opracowanie ekofizjograficzne dla gminy Przasnysz; Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa Warszawa, Warszawa;
- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Przasnysz w zakresie ochrony dóbr kultury; Ryszard Marłowiecki, Warszawa 1999;
- Zmiana Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego miasta Przasnysz; Część I – Uwarunkowania; Piotr Fogel, Przasnysz 2011;
- Zmiany Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego gminy Przasnysz; Uwarunkowania, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa, Warszawa 2006;
- Strategia rozwoju powiatu przasnyskiego na lata 2008–2020, Wydział Rozwoju Gospodarczego, Promocji, Rolnictwa i Ochrony Środowiska, Przasnysz 2008;
- Objaśnienia do mapy geologiczno-gospodarczej Polski 1:50000 Arkusz Przasnysz (330), E. Tołkanowicz, K. Żukowski, Przasnysz - Warszawa 2006;
- Atlas klimatu Polski, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Warszawa 2005;
- „Mapa geologiczno-gospodarcza Polski, 330 – Przasnysz”, Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2004;

- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu przasnyskiego na lata 2010-2013 z perspektywą do roku 2017, FOR ECO, Warszawa 2010;
- Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2010 roku, WIOŚ Warszawa 2011,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim za 2012 rok, WIOŚ Warszawa.